

Připravili jsme pro vás druhou májovou rozesílku s číslem 9/2023.

V části I, na stránkách 2–17 najdete **AKTUALNÍ** informace – grantové výzvy, pozvánky na vzdělávací programy a akce, informace o kampaních. V části II přinášíme náměty a inspiraci i tipy na pomůcky a publikace (str. 18–21).

Část III přináší stálý přehled informací a odkazů k důležitým tématům (od str. 22).

V květnu a červnu koordinujeme kampaň Přírodní zahrada – zahrada pod našimi okny. Ve dnech 9.–31. května probíhá 12. ročník Vsetínských dnů pro fair trade, více na str. 9–11.

Archív rozesílek: www.liska-evvo.cz/rozesilka

Významné dny v měsíci KVĚTNU: Do práce na kole, 18. 5. Den fascinace rostlinami, 19. 5. Den ohrožených druhů, 20. 5. Světový den včel, 22. 5. Mezinárodní den biodiverzity, 23. 5. Světový den želv, 24. 5. Evropský den parků, 31. 5. Otevírání studánek, Mezinárodní den vyder.

Více na www.ekokalendar.cz.

OBSAH ROZESÍLKY 9/2023

Část I

INFORMACE, AKTUALITY, POZVÁNKY NA AKCE, NABÍDKA PROGRAMŮ PRO ŽÁKY I DOSPĚLÉ, KAMPANĚ

I/1	Zprávy z Lísky	... str. 2
I/2	Pozvánky na akce, osvětové kampaně	... str. 3
I/3	Vzdělávací programy a metodická podpora EVVO	... str. 12
I/4	Výukové programy, projektové dny	... str. 14
I/5	Zprávy z webu a tisku	... str. 16
I/6	Zdroje a grantové výzvy	... str. 17

Část II

METODICKÁ PODPORA

II/1	Náměty, doporučení, inspirace, příklady dobré praxe	... str. 18
II/2	Tipy na publikace, časopisy, učební pomůcky a další pomocníky	... str. 19
II/3	Program Učíme se venku	... str. 20
II/4	Projekty pro školy, soutěže	... str. 21
II/5	Tipy na výlety, exkurze, výstavy	...str.21

Část III

UŽITEČNÉ ODKAZY A INFORMACE

III/1	Udržitelný rozvoj	... str. 22
III/2	Přírodní zahrady	... str. 23
III/3	Zelené okénko	... str. 23
III/4	Místní produkty, biopotraviny	... str. 23
III/5	Fairtrade	... str. 24

Akce do DIÁŘE:

Úterý 1.–30. května	Kampaň Do práce na kole www.mestovsetin.cz
Pondělí 5. června	Workshop Dobré otázky (nejen) v EVVO www.liska-evvo.cz
Pátek 23. června	Workshop Učíme se venku pro MŠ, program Mrkvička www.liska-evvo.cz
Pá – So 23.–24. června	Workshop Učíme se venku pro ZŠ, ŠD, SVČ, NNO www.liska-evvo.cz

Osvětové kampaně LÍSKY

PTÁCI – ŽIJ TADY S NÁMI	PŘÍRODNÍ ZAHRA DA – PŘÍRODA POD NAŠIMI OKNY	STROMY a MY	POCTIVĚ VYROBENÉ, SPRAVEDLIVĚ ZAPLACENÉ	POCTIVĚ VYROBENÉ, PODPORA MÍSTNÍ UDRŽITELNÉ EKONOMIKY
1.–30. DUBNA	1. KVĚTNA – 30. ČERVNA	15. ZÁŘÍ – 31. ŘÍJNA	CELOROČNĚ	CELOROČNĚ
www.liska-evvo.cz	www.liska-evvo.cz	www.liska-evvo.cz	www.liska-evvo.cz	www.liska-evvo.cz

Zapojte se do osvětových kampaní LÍSKY a podpořte důležitá témata **PTÁCI, ZAHRA
DA, STROMY, FAIR TRADE** a **místní udržitelná ekonomika**,

www.liska-evvo.cz/doc/osvetove-kampane

Hlavním cílem kampaní je osvěta tématu s dopadem na šetrnější a odpovědnější přístup k přírodě a životnímu prostředí.

Každá kampaň vychází z významného dne či **klíčové akce**.

Ke kampani je sestaven **kalendář akcí**, zahrnující aktivity a programy zapojených a spolupracujících organizací, vydána **tisková zpráva**, osvětové a didaktické **materiály, metodické listy či pomůcky**.

ZAPOJTE SE DO KAMPANĚ

**PŘÍRODNÍ ZAHRA
DA –
ZAHRA
DA
POD NAŠIMI OKNY**
1. KVĚTNA – 30. ČERVNA

Podpořte LÍSKU

Programy a činnosti můžete podpořit finančně:

- ✓ členstvím v Klubu LÍSKY
- ✓ darem prostřednictvím darovacího formuláře DARUJME.CZ

Klub LÍSKY

Svým členstvím v Klubu LÍSKY podpoříte programy pro děti a osvětové kampaně, stanete se součástí dění, získáte informace a benefity a zároveň dáte všem najevo, že nám fandíte.

V roce 2022 členové Klubu Lísky zaslali 36.000 Kč.

Děkujeme za dlouhodobou podporu, díky níž můžeme tvořit tematické programy a materiály pro učení venku.

Dar LÍSCÉ

prostřednictvím darovacího formuláře DARUJME.CZ

S LÍSKOU v přírodě je prima. Podporujeme pedagogy a lektory, aby přenesli výuku co nejvíce ven, do školních zahrad a okolí školy. Poskytujeme náměty a příklady, co a jak venku učit. Zaměřujeme se na budování a využívání zahrad a propagujeme benefity kontaktu dětí s přírodou. Aktivně se věnujeme tématu ptáci, stromy, voda, fair trade, místní udržitelná ekonomika a potravinová soběstačnost. Připravujeme výukové programy a projektové dny, žákovské kampaně, akce pro rodiny s dětmi, veřejnost, osvětové kampaně, konference, semináře, kurzy a exkurze pro pedagogy. www.darujme.cz/projekt/1203070

V roce 2022 jsme z vašich darů získali 1.470 Kč.

Velmi si toho vážíme a DĚKUJEME.

část I • INFORMACE, AKTUALITY

I/1

Zprávy z LÍSKY

Pokračujeme v tvorbě aktivit do 4 nových programů v projektu Lísky „Písmena a čísla VENKU s Lískou“. Projekt podpořilo Ministerstvo životního prostředí.

Ve spolupráci s Městskými lesy Vsetín, vsetínskými včelaři a kolegy z VIS Bílé Karpaty připravujeme nové **programy v Arboretu Semetín** na téma VODA a STROMY pro MŠ a I. stupeň ZŠ. Vznikl nápad na Semetínskou hledačku a záložky, Zápisník přírody arboreta. První pilotní programy proběhnou v květnu a červnu pro žáky ZŠ Ohrada a Rokytnice, Vsetín. Projekt byl podpořen z programu Zlínského kraje.

Nejčastěji nás teď potkáte na **projektových dnech v MŠ a ZŠ**, v období března až června jich je zapsáno již přes 30! V květnu a červnu nás čekají dva školní farmářské dny v ZŠ Hulín a ZŠ a MŠ Kašava, zahradní slavnosti v MŠ Kopeček a Sychrov, Vsetín a v ZŠ Valašská Polanka.

Od 1. května koordinujeme kampaň **Přírodní zahrada – příroda pod našimi okny**. **Podpořili jsme květnový Měsíc školních zahrad**, www.mesicskolnichzahrad.cz

S Klubem ambasadorů Fairtrade a partnery jsme připravili **Vsetínské dny pro Fairtrade a Férovou snídani**.

Po celý květen podpoříme akcemi na triko kampaň **Do práce na kole**, www.mestovsetin.cz

Připravujeme **XXII. Krajskou konferenci o EVVO (18. října)** a další akreditované vzdělávací akce, exkurze pro pedagogy i lektory, osvětové kampaně i akce pro veřejnost.

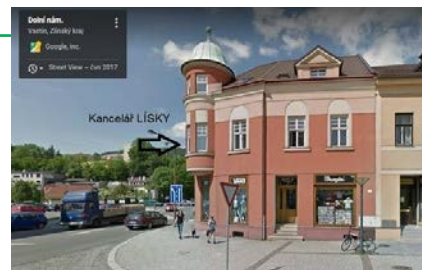
Jsmo připraveni podpořit školy, organizace i obce zajištěním Férové kavárny LÍSKY a aktivit pro děti na rozmanitých slavnostech, festivalech a oslavách.

Těšíme se na setkávání.

Férový obchůdek Lísky

Vybírat můžete z fairtradových čokolád, sypaných i porcovaných čajů, zrnkových, mletých i rozpustných káv (vč. bezkofeinových), kaka, lízátek, karamelů a Lukášových šitých hraček Renaty Lažové.

www.liska-evvo.cz/doc/ferovy-obchudek

Známka FAIRTRADE je malá, ale dělá velké věci

Pěstitelé dostávají spravedlivější odměnu. Je zakázána dětská a otrocká práce. Pěstování je šetrnější k životnímu prostředí. Jsou dodržována lidská a pracovní práva.

<https://fairtrade.cz/fairtrade-mala-znamka-ale-dela-velke-veci/>

LUKÁŠOVY HRAČKY potěší a pomáhají

<https://www.facebook.com/lukasovyhracky>

Renáta Lažová, tel.: 605 570 103

LÍSKA

Zlínský kraj
Kraj bez hranic

Rozesílka LÍSKY 9/2023

strana 2

Již nyní si můžete rezervovat termín Krajské konference o EVVO. Uvidíme se 18. října v prostorách HUB Zlín

Jako lektori přislíbili účast Bob Kartouz, Bára Duží, Martin Kříž, Marie Petruž, Pavla Gášková, Monika Havlásková, Petra Handlová, Bára Vojvodíková, Jarda Hlinský, Matěj Adam.

Nabídka publikací, pomůcek, programů představí:

- Rezekvítek Brno
- Nakladatelství Fraus
- Líska
- VIS Bílé Karpaty
- Informační středisko pro rozvoj Moravských Kopanic
- Park Rochus Uherské Hradiště
- PC Trnka, CEV Žabka a SVČ KLubko Staré Město
- Basic Vsetín
- Ateliér přírodního barvířství Tincta-Herbae, Jana Šobáňová
- Centrum Veronica Hostětín
- Lukášovy šité hračky Renata Lažová
- Amélie a Martin Janíkovi
- vědecký stoleček UTB a Geonika

Přihlašování spustíme koncem srpna.

Informace: infoevvo@seznam.cz

XXII. Krajská konference o EVVO SVĚT SE MĚNÍ, POJĎME O TOM UČIT

18. 10. 2023
9.00 – 15.30 hodin
Zlín • <https://hubzlin.cz>

Tradiční inspirovat zajímavých a aktuálních témat, tipů a nápadů pro formální i neformální vzdělávání.

PROGRAM:

- Předání ceny EVVO
- Referáty
- Workshopy, blok I a blok II
- Nabídka knih, pomůcek, programů a služeb

www.liska-evvo.cz

Zlínský kraj

Ministerstvo životního prostředí

UČÍME VENKU NA 2. STUPNI A SŠ

17. 5. 2023
17:00 - 18:00
Ing. Martin Kříž
Mgr. Justina Danišová

UČITELNICE

Vzdělávání koordinátorů EVVO – specializační studium

ZÁKLADNÍ INFORMACE

Studium k výkonu specializovaných činností v oblasti environmentální výchovy je určeno koordinátorům environmentální výchovy – kvalifikovaným pedagogům v základních, středních a mateřských školách, pedagogům volného času a vychovatelům.
Studium probíhá na základě **metodického pokynu MŠMT** a je akreditované MŠMT ČR.
Odborným garantem je Mgr. Iva Koutná.
Plánovaný termín: září 2023 – září 2024.

NÁPLŇ STUDIA

Tematické okruhy studia jsou závazně stanoveny **Standardem dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v EVVO**, vydaným MŠMT ČR v roce 2020. Účastníkům je přibližují spíčkovi odborníci a zkušení pedagogové. Na obsahu studia se podílí lektori členských a partnerských středisek LÍSKY, škol, vzdělávacích institucí, UTB Zlín.

FORMA STUDIA

Studium má rozsah 250 vyučovacích hodin, které jsou většinou rozvrženy do 8 vícedenních modulů. Konají se v průběhu jednoho školního roku a termíny jsou vysvětleny rozděleny mezi pracovní dny a dny volna. Vícedenní setkání se konají na Hájence Na novém světě, terénním středisku ALCEDA Vsetín, kde je vždy zajištěno ubytování a kvalitní domácí strava s využitím místních a fairtradových surovin. Do programu jsou zařazeny výjezdy na pracoviště středisek ekologické výchovy a škol. Účastníci mají možnost se seznámit s jejich službami, programy a specifiky.

Nezbytnou podmínkou úspěšného dokončení specializačního studia je:

- zpracování a předložení závěrečné práce a portfolia,
- složení závěrečné zkoušky před odbornou komisí.

Po celou dobu studia jsou pedagogům k dispozici konzultanti, se kterými je možné se radit o obsahu i formách závěrečné práce. Portfolio obsahuje tematické práce z průběhu celého studia. Tématem závěrečné práce je školní program EVVO, včetně ročního plánu.

Cena: Jedná se o formu studia s finanční spoluúčastí, kterou pokrývá účastnický poplatek ve výši 30.000 Kč/35.000 Kč pro účastníky mimo Zlínský kraj. Poplatek zahrnuje ubytování, stravu, přípravu programu, odměny i cestovné pro lektory a soubor materiálů, které v průběhu studia účastníci obdrží.

Dopravu na místo konání si pedagogové vždy hradí sami. Poplatek je možné hradit z projektu OP JAK.

Pokud máte zájem se studia zúčastnit, vyplňte **dotazník** <https://forms.gle/yUrbzjEJHhYHgtw7> a my Vás budeme kontaktovat.

Kapacita studia je omezena, maximální počet účastníků studia je 24.

V případě dalších otázek se ozvěte: Iva Koutná, koutna.iva@seznam.cz, tel. 605 806 840

OHLEDNUTÍ

První dvě studia pro koordinátory ve Zlínském kraji se uskutečnila v letech 2010–2012 v rámci projektu ALCEDA – střediska volného času a plavecké školy Vsetín, školní program EVVO krok za krokem – další vzdělávání pedagogů při zajišťování EVVO v MŠ, ZŠ a SŠ. Doposud jsme připravili 6 lískou garantovaných studií, která absolvovalo již cca 120 koordinátorů z řad pedagogů základních a středních škol, mateřských škol, školních družin a klubů, středisek volného času. Jako lektori a konzultanti jsme působili v dalších 5 studiích.

VZDĚLÁVÁNÍ A PODPORA PRO ABSOLVENTY

Pro koordinátory EVVO, absolventy specializačního studia, pořádáme vícedenní semináře, kurzy a exkurze: vyhledáváme další zajímavá témata a místa, dopříváme jim možnost sdílet zkušenosti, vzájemně se inspirovat, navazovat spolupráci a získávat další materiály, nové programy a užitečné kontakty. Koordinátoři využívají metodickou a informační podporu, získávají přednostní nabídku zapojení do projektů apod.

Těšíme se na setkávání.

LÍSKA, z.s., Dolní náměstí 429, 755 01 Vsetín • infoevvo@seznam.cz • www.liska-evvo.cz

Zlínský kraj

SEMINÁŘ DOBŘÉ OTÁZKY (nejen) pro environmentální výchovu

Lektorky: Kateřina Jančaříková, Jana Modrá,
Středisko ekologické výchovy STREVLIK

Způsob, jakým učitel klade otázky, je velmi důležitý. Ovlivňuje to, jak se žáci učí, i to, jak se cítí.

„DOBŘÉ“ OTÁZKY

- jsou specifický typ otevřených otázek
- provokují žáky k přemýšlení a kreativité, motivují k učení
- mají více správných odpovědí, takže prakticky všichni žáci mohou odpovědět dobře a zažít úspěch, což podporuje kooperativní atmosféru ve třídě
- umožňují učitel, aby se z odpovědí o žácích něco dozvěděl

Metodu převzala Kateřina Jančaříková od zahraničních didaktiků matematiky a přizpůsobila ji pro EV a didaktiku biologie. Metoda se však výborně uplatní ve všech předmětech.

Přihlaste se na seminář a naučte se „dobré“ otázky tvořit a používat!

Seminář určen pro: učitele MŠ i ZŠ, asistenty pedagoga, pedagogy volného času, lektory EV apod.

pondělí 5. 6. 2023 od 9 do 15 hod.
ZŠ Vsetín - Rokytnice
(adresa: Michala Urbánka 436, Vsetín - Rokytnice)

Přihlášení zde

Další informace: ● seminář je akreditován v rámci DVPP

● seminář je zdarma

● účastníci obdrží metodickou publikaci

● Žába za nic nemůže aneb o suchu metodou „dobrých“ otázek

● občerstvení během semináře je zajištěno

Ministerstvo životního prostředí

Tento projekt je spolufinancován Státním fondem životního prostředí ČR na základě rozpočtového přenosu životního prostředí. www.mzp.cz www.dpp.cz

www.strevlik.cz/dobreetazky

JAK UČIT O ZMĚNĚ KLIMATU

lipka

SEMINÁŘ PRO PEDAGOGY

LIPKA — SEMINÁŘ

Pro pedagogy ZŠ a SŠ

pondělí 22. května 2023 13.00–17.00 h
pracoviště Jezírko, Brno-Soběšice

- Kde brát ty správné informace o změně klimatu? Jak je použít ve výuce a proč se ne bát o změně klimatu učit a mluvit.
- Probereme aktuální situaci, stejně jako postoje a potřeby mladé generace. Řekneme si, čím můžeme ve studentech probouzet podnikavost a angažovanost pro aktivní změny ve svém okolí a pro celou společnost.

PŘÍHLÁŠKA www.lipka.cz/kalendar-akci. Nlaste se do 17. května

CENA zdarma

S SENDEM přezůvky, drobné občerstvení zajištěno

KONTAKT Veronika Brázdilová, E: veronika.brazdilova@lipka.cz, T: 545 228 567

Lipka - školské zařízení pro environmentální vzdělávání www.lipka.cz

jihomoravský kraj

Tento seminář je součástí projektu STARGATE, který je financován z prostředků programu Evropské unie pro výzkum a inovace (Horizont, 2020) na základě grantové dohody č. 81887.

Týdny mediálního vzdělávání nabídnou diskuzi s novináři na školách, návštěvy redakcí, materiály do výuky i debatu o umělé inteligenci, 22. května – 16. června

Posedmé se můžete se svými třídami zapojit do projektu na podporu mediální gramotnosti s názvem **Týdny mediálního vzdělávání**. Školy během nich budou mít možnost uspořádat debatu s novináři či podniknout exkurzi do zapojených redakcí. Nabídka se zaměří na přiblížení významu kvalitních nezávislých médií, využít ji mohou základní a střední školy.

<https://www.jsns.cz/o-jsns/aktuality-a-media/aktuality/1417896-tydny-medialniho-vzdelavani-nabidnou-diskuze-s-novinari-na-skolach-navstevy-redakci-materialy-do-vyuky-i-debatu-o-umele-inteligenci>

Badatelská konference Praha, 25.–26. 5. 2023

BADATELSKÁ KONFERENCE
25. - 26. května 2023
Přírodovědecká fakulta UK
Praha

Klimatická akademie

- Trápí vás klimatická krize a zdá se vám, že řešení je v nedohlednu?
- Máte obavy z klimatických změn, ale nevíte, jak jednat?
- Jste odhodlaní posouvat společnost k uhlíkové neutralitě tam, kde žijete nebo pracujete?
- Chcete se potkat s lidmi, kteří řeší stejné otázky jako Vy?
- A máte čas na konci srpna?

Pokud ano, přihlaste se na naši klimatickou akademii a objevte, jak můžete udělat rozdíl.

Přihlášky a další informace naleznete zde:

<https://www.veronika.cz/klimaticka-akademie>

ARPOK otevírá Klub globálního vzdělávání

Co vám přinese účast v Klubu globálního vzdělávání?

- Nové materiály do výuky.
- Setkávání s dalšími pedagogy.
- Praktické ukázky nových metod a nástrojů.
- Začlenění vašich námětů a podnětů.

Seznámit se s Klubem a diskutovat jeho podobu můžete na prvním online setkání 8. 6. 2023, 15:30–17:30 hodin.

Bližší informace: <https://arpok.cz/pro-pedagogy/klub/>

Přihlášení na setkání: <https://forms.gle/Zs5h5dFJAvf3ENk86>

Líska

Zlínský kraj
Kraj bez hranic

Rozesílka LÍSKY 9/2023

strana 4

Květnová výzva Do práce na kole

Město Vsetín se letos potřeť v řadě zapojí do celorepublikové výzvy.

www.mestovsetin.cz

Do práce na kole Vsetín, 2.–31. 5. 2023

Květnová výzva
Do práce na kole nebo pěšky:
Více pohybu, radosti ze života, méně emisí.

LÍSKA

„AKCE NA TRIKO“ Férová kavárna LÍSKY

Pondělí až čtvrtek od 8:30 do 15:00 hodin
pro registrované účastníky kampaně
káva nebo čaj zdarma.

LÍSKA, z.s. • Dolní náměstí 429, 755 01 Vsetín • www.liska-evvo.cz

Základní škola Hulín a LÍSKA, z.s.

ŠKOLNÍ FARMÁŘSKÝ PROJEKTOVÝ DEN
18. KVĚTNA 2023,
9:30–12:35, 14:00–17:00 HOD.
areál ZŠ Hulín

Srdečně Vás zveme na ŠKOLNÍ FARMÁŘSKÝ DEN

Hlavním tématem je náš region, přírodní a kulturní dědictví, řemesla, místní produkty, příběhy jídla, zdravý životní styl.

Žáci pracují ve výuce i v domácí přípravě na vybraných tématech a připravují aktivity pro své spolužáky, rodiče a veřejnost.

9:30 – 12:35 hodin, areál školy

„DĚTI DĚTEM“ SIMULACE FARMÁŘSKÉHO TRHU

Určeno pro žáky základní školy. Uvítáme i návštěvu místních MŠ a ZŠ. Tvořivé dílny a aktivity, ukázky řemesel, program Odkud se bere jídlo, Informační stánek členů ekotýmu.

DOPROVODNÝ PROGRAM:

- Vystoupení dětí Školní družiny, ve 14 hodin.
- Vystoupení souboru Huliňáček, v 16 hodin.

14:00 – 17:00 hodin:

„DĚTI, LÍSKA A VÝROBCI PRO RODIČE A VEŘEJNOST“ FARMÁŘSKÝ TRH, OBČERSTVENÍ, PREZENTACE PRÁCE DĚTÍ

Určeno pro veřejnost a rodiče s dětmi. Do programu přispějí žáci a zaměstnanci školy tvořivými dílnami, vlastnoručně napečenými a vyrobenými dobrotkami.

MÍSTNÍ ŘEMESLNÍCI, FARMÁŘI A VÝROBCI: paličkování, kolovrátek, výroby z přírodních materiálů, ručně šité hračky, batikování, mydla, šperkařka, Májový srdčkový stánek, vázané květiny, patchwork, kroje a další.

OBČERSTVENÍ, OCHUTNÁVKY A PRODEJ VÝROBKŮ: Férová kavárna LÍSKY, Brambůrky od farmáře, cukrářská výroba, firma Prunus, sádko Ligurský, pekárna Třebětice, včelařství a další.

ZÁBAVNÉ AKTIVITY S EKOTÝMEM NA ŠKOLNÍ ZAHRADĚ.

AKCE SE KONÁ ZA KAŽDÉHO POČASÍ.

Během akce budou pořizovány fotografie a kamerové záznamy. Výstupy budou využity pro dokumentaci projektu a propagaci tématu.

ŠKOLNÍ FARMÁŘSKÝ PROJEKTOVÝ DEN
13. ČERVENA 2023,
9:00–12:00, 14:00–16:00 HOD.
areál ZŠ a MŠ Kašava

Základní a mateřská škola Kašava a LÍSKA, z.s.

Srdečně Vás zveme na ŠKOLNÍ FARMÁŘSKÝ DEN

Hlavním tématem je náš region, přírodní a kulturní dědictví, řemesla, místní produkty, příběhy jídla, zdravý životní styl.

Žáci pracují ve výuce i v domácí přípravě na vybraných tématech a připravují aktivity pro své spolužáky, rodiče a veřejnost.

9:00 – 12:00 hodin, areál školy

„DĚTI DĚTEM“ SIMULACE FARMÁŘSKÉHO TRHU

Určeno pro žáky základní školy a děti mateřské školy. Aktivity tříd, tvořivé dílny, ukázky řemesel, program Odkud se bere jídlo.

14:00 – 16:00 hodin:

„DĚTI, LÍSKA A VÝROBCI PRO RODIČE A VEŘEJNOST“ FARMÁŘSKÝ TRH, OBČERSTVENÍ, PREZENTACE PRÁCE DĚTÍ

Určeno pro veřejnost a rodiče s dětmi. Do programu přispějí žáci a zaměstnanci školy aktivitami a tvořivými dílnami, vlastnoručně napečenými a vyrobenými dobrotkami.

MÍSTNÍ ŘEMESLNÍCI, FARMÁŘI A VÝROBCI: paličkování, kolovrátek, štipané holubičky, práce s lupenkovou pilkou, ručně šité hračky, přírodní barvířství a další.

OBČERSTVENÍ, OCHUTNÁVKY A PRODEJ VÝROBKŮ: Férová kavárna LÍSKY, Brambůrky od farmáře, Zdravá výživa Kašava, mléčné produkty od Sluštěk, pekařské a cukrářské výrobky, valašské frgály a další.

AKCE SE KONÁ ZA KAŽDÉHO POČASÍ.

Během akce budou pořizovány fotografie a kamerové záznamy. Výstupy budou využity pro dokumentaci projektu a propagaci tématu.

LÍSKA

Zlínský kraj

Rozesílka LÍSKY 9/2023

strana 5

PROCHÁZKY S PRŮVODCEM

Zveme Vás do Bílých Karpat a okolí objevovat krásu a jedinečnost přírodního i kulturního bohatství. Stačí si jen vybrat způsob, který Vám bude nejmilejší.

@visbilekarpaty

<https://vis.bilekarpaty.cz/doc/prochazky-s-pruvodcem>

VELKÉ KARLOVICE MUZEUM A ŘEMESLA

Řemeslné úterky 2023

- 23.5.2023 Štípané holubičky
Ukázka řezbářského řemesla
- 30.5.2023 Kovářské řemeslo
Tkání
- 6.6.2023 Výroba dřevěných rýn
Paličkování
- 13.6.2023 Šití krojů
Výroba pišťálek
- 20.6.2023 Broušení skla
Vyřezávání lupénkovou pilou

Změna programu vyhrazena.

Park a skanzen Rochus Uherské Hradiště

Otevírací doba

květen - červen 2023

ČTVRTEK až NEDĚLE
od 10.00 do 18.00 hodin

Časy prohlídek: 10.00; 11.30; 13.00; 14.30; 16.00; 17.00
Poslední prohlídka v 17.00 hodin

www.skanzenrochus.cz Park a skanzen Rochus Uh. Hradiště @skanzenrochus

Výlety do Vlachovic

Od května startují Exkurzní pátky a Výletní neděle, během kterých se podíváte za vůni dřeva, ovoce a bylinek do malebných Vlachovic.

Do starých roubených "sušárni", na bylinkovou farmu, do tradičního bednářství, do maličkého muzea a na ovocné stezky v krásných kopcích kolem.

Více na webu Mikroregion Valašské Kloboucko bit.ly/DoVlachovic

Spolek přátel hradu Lukova, Odbor životního prostředí a zemědělství
Magistrátu města Zlína a Lesy České republiky, s.p., LS Všetín pořádají

DEN STRMŮ a Den s Lesy ČR na hradě Lukově

v sobotu 3. června 2023 od 9.30 do 17.00 hod.

- Naučná zábavná stezka lesem podél zpevněné cesty na hrad od parkoviště u sochy sv. Jana (9.30–14.30 hod.).
- Zážitkové stromolezení a další zábavné stromolezecké aktivity pro děti.
- Tvořivé dílničky pro malé i větší děti.
- Poznávačky, přírodovědné rěbasy a hry na horním nádvoří hradu.
- Otevření nové hradní bylinkové zahrádky.
- Výstava obrazů „Barvy života“ Olgy Baselové v západním paláci hradu.
- Netopýří a ptačí poradna na horním hradu – informační stánek České společnosti ornitologické a České společnosti pro ochranu netopýřů, ukázky hendikepovaných netopýřů ze záchranné stanice ORNIS v Přerově.
- Lovecká lukostřelba (LK3D Mříneček, pro děti od 6 let) – do 16.00 hod.
- Vyřezávání ze dřeva lupenkovou pilečkou pro děti (řezbáři Hutěčkoví) u Domu Rudolfa Matouše.
- Ukázka řezbářských prací – Roman Mikuš vyřezává rytíře.
- Jízda na koních od hradu k Písečnému (od 12.00 hod.).
- Ukázka sov a dravců (ČSOP Hošťálková) na nádvoří horního hradu (s komentářem v 11.00 a 13.00 hod.).

Líska

Zlínský kraj
Kraj bez hranic

Rozesílka LÍSKY 9/2023

strana 6

DOTEK SEVER KEMP

10. - 14. 7. 2023
 DOTEK HORNÍ MARŠOV, KRKONOŠE
 13 - 18 LET

DOTKNI SE...

PŘÍRODY KRKONOŠ
 ZÁŽITKŮ A ZÁBAVY
 SVÝCH SILNÝCH STRÁNEK
 MALÝCH RADOSTÍ A STAROSTÍ
 TVÉHO OKOLÍ
 NÁPADŮ,
 JAK MĚNIT SVÉ OKOLÍ I SVĚT :-)

CENA 1300 Kč/5 dní
 *cena zahrnuje program, ubytování a
 celodenní stravu

PŘIHLÁŠKY **ZDE** DO 31.5.
 info:
 silvie.kozlovska@ekologickavychova.cz

Spolufinancováno
 Evropskou unií

„Nevíš-li, odkud jsi, nevíš, kdo jsi.“
 Wallace Stegner

Dům obnovy tradic, ekologie a kultury - DOTEK
 Horní Maršov, Krkonoše

Letní škola místně zakotveného učení
 pro učitele a další vzdělavatele, kteří chtějí začít s místně
 zakotveným učním (MZU)

23. - 25. srpna 2023

Zajímá vás přístup ke vzdělávání, který
 stojí na posilování vztahu k místu?

Vzděláváte děti i dospělé v místě, o
 místě a přemýšlíte, jak učit skrze místo
 velká celospolečenská témata?

Chcete sdílet své zkušenosti s ostatními
 kolegy, pro které je místo jednotícím
 prvkem pro výuku a vzájemně hledat
 inspiraci?

Pak je letní škola určená přímo vám. Čeká vás:

- pestrá paleta příkladů, jak učit skrze místo uvnitř i venku
- inspirace místem se silným geniem loci
- setkání s experty, kolegy a dalšími vzdělavateli
- objevování cest k aktivnímu občanství
- stoupání po žebříku Místně zakotveného učení
- příručka, jak začít s Místně zakotveným učním

SEVER
 Společnost pro ekologickou výchovu

Ministerstvo životního prostředí
 STÁTNÍ FOND
 ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
 ČESKÉ REPUBLIKY
 Tento projekt je spolufinancován
 Státním fondem životního prostředí ČR,
 na základě rozhodnutí ministra životního prostředí
 www.mzp.cz www.stfp.cz

ZAHRADA

Letní zážitková škola pro průvodce dětí 4-10 let

23. - 28. 7. 2023
 www.psl.cz/zahrada-cervenec

6. - 11. 8. 2023
 www.psl.cz/zahrada-srpen

VYTRVALOST
 ODVAHA
 VZAJEMNOST
 PŘÁTELSKOST
 JEDINEČNOST
 SEBEUČTA
 DŮVERA

Balík smíchu, her a inspirace pro všechny učitele,
 volnočasové vedoucí, preventivisty a rodiče.

PANGEA
 Výchova ke
 ctnostem
 www.vychovakecnostem.cz
 Kurz je akreditován v systému DVVP a lze jej financovat z OP JAK

Tradiční letní škola pro učitele Hurá z lavic, zaměřená na klima, 23. - 25. 8. 2023

Hlásit se můžete tady:

<https://www.chaloupky.cz/hura-z-lavic-2023/>

Chcete zažít čtyři dny plné inspirace?

Poprázdňinový
 restart ve společnosti
 zajímavých lektorů
 a kolegů z 1. stupně.

Více informací:

bit.ly/letniskolaboretice

2. ročník Letní školy kritické pedagogiky

15.-18. srpna 2023, Spolkový dům Slavonice.

Diskuze a sdílení kritickopedagogické teorie a zejména praxe.

www.nazemi.cz

Prázdninová škola Lipnice

Nabízí v roce 2023 dva kurzy: <https://vychovakecnostem.cz>
<https://vychovakecnostem.cz/co.../seminare/kurz-zahrada/>

Líška

Zlínský kraj
 kraj bez hranic

Rozesílka LÍSKY 9/2023

strana 7

Osvětová kampaň

Přírodní zahrada – příroda pod našimi okny, 11. ročník

LÍSKA, její členské a partnerské organizace, školy a muzea chystají v květnu a červnu rozmanité aktivity. Na facebookové stránce kampaně budou zveřejňovány zajímavé informace ze zahrad i pozvánky na akce.

Koordinátor: LÍSKA, z.s. • **Garant:** Přírodovědné centrum TRNKA, DDM Šíkula Uherské Hradiště

<https://www.liska-evvo.cz/doc/prirodni-zahrada-priroda-pod-nasimi-okny>

Měsíc školních zahrad 2023

ZAŽIJ, TVOŘ A BÁDEJ S VODOU

Květen je svátek měsíc školních zahrad, který se slaví na celém světě.

Přidejte se, letošní téma, do kterého se společně ponoříme, je VODA VENKU

<https://ucimesevenku.cz/mesic-skolnich-zahrad/2023-2/>

Každoročně v květnu vzdávají školy po celém světě hold svým zahradám, hřištím a dvorkům – místům, která jsou ideální k propojování teorie s praxí při výuce, tvoření a hrám, k poznávání přírody, seznamování dětí s okolním světem i rozvoji místní komunity.

Cílem svátku je povzbudit učitele, aby objevili pestré možnosti, které jim venkovní prostředí nabízí, a začlenili ho do každodenního života své školy.

Původcem myšlenky je Mezinárodní asociace školních hřišť a zahrad (ISGA). V Česku je jejím členem Nadace Proměny Karla Komárka, která u nás spolu s dalšími partnery podporuje širší využití školních zahrad a učení se venku.

www.mesicskolnichzahrad.cz

PŘÍRODNÍ ZAHRADA –
PŘÍRODA
POD NAŠIMI OKNY

1. KVĚTNA – 30. ČERVNA

www.liska-evvo.cz

Osvětové kampaně LÍSKY v roce 2023

Zapojte se do osvětových kampaní LÍSKY a podpořte s námi důležitá témata – **PTÁCI, PŘÍRODNÍ ZAHRADA, STROMY, FAIRTRADE a REGIONÁLNÍ PRODUKTY**, <http://www.liska-evvo.cz/doc/osvetove-kampane>

Organizováním vzdělávacích a osvětových akcí se můžeme podílet na **šetrnějším a odpovědnějším přístupu k přírodě a životnímu prostředí**.

Každá kampaň vychází z významného dne či **klíčové akce**. Ke kampani je sestaven **kalendář akce**, zahrnující aktivity a programy zapojených a spolupracujících organizací, vydána **tisková zpráva**, osvětové a didaktické **materiály**, **metodické listy** či **pomůcky**. Ke zveřejnění a sdílení uvítáme náměty, příklady dobré praxe a materiály. Kampaň je prezentována v rozesílce Lísky, na webu a Facebooku.

Zapojit se můžete jako organizátoři nebo jako účastníci.

PTÁCI – ŽIJÍ TADY S NÁMI	PŘÍRODNÍ ZAHRADA – PŘÍRODA POD NAŠIMI OKNY	STROMY a MY	POCTIVĚ VYROBENÉ, SPRAVEDLIVĚ ZAPLACENÉ	POCTIVĚ VYROBENÉ, PODPORA MÍSTNÍ UDRŽITELNÉ EKONOMIKY
1.–30. DUBNA	1. KVĚTNA – 30. ČERVNA	15. ZÁŘÍ – 31. ŘÍJNA	CELOROČNĚ	CELOROČNĚ
www.liska-evvo.cz	www.liska-evvo.cz	www.liska-evvo.cz	www.liska-evvo.cz	www.liska-evvo.cz
GARANT: Centrum ekologické výchovy Žabka při SVČ Klubu Staré Město	GARANT: DDM Šíkula Uherské Hradiště SPOLUPRÁCE: Centrum Veronika Hostětín	GARANT: Park ROCHUS, Uherské Hradiště	GARANT: LÍSKA, z.s.	GARANT: LÍSKA, z.s. SPOLUPRÁCE: IS pro rozvoj Moravských Kopanic VIS Bílé Karpaty, Veselí n. M., Centrum Veronika Hostětín, KOSENKA Val, Kloubouky
KLÍČOVÁ AKCE: Mezinárodní den ptactva (1. 4.) Světový den vrbáčů (20. 3.) Mezinárodní dny ptáčího zpěvu (7. 5.) Mezinárodní den stěhovavých ptáků (13. 5.) Evropský festival ptactva (7. 10.)	KLÍČOVÁ AKCE: Měsíc školní zahrady (1.–31. 5.) Den fascinace rostlinami (18. 5.) Světový den včel (20. 5.) Vikend otevřených zahrad (11.–11. 6.)	KLÍČOVÁ AKCE: Den stromů (20. 10.)	KLÍČOVÁ AKCE: Světový den pro Fair trade – Férová snídaně (13. 5.), Výstava na stromech (říjen)	KLÍČOVÁ AKCE: Měsíc biopotravin a ekologického zemědělství (září) Světový den jídla (16. 10.) Den původních odrůd jablek (21. 10.) dny otevřených dveří u výrobců a na farmách, exkurze, jarmárky, slavnosti, školní farmářské dny
KONTAKT NA GARANTA: cevzabka@klubkosm.cz	KONTAKT NA GARANTA: lenka.pavelcikova@ddmsikula.cz	KONTAKT NA GARANTA: michaela.odstrcilova@parkrochus.cz	KONTAKT NA GARANTA: infoevvo@seznam.cz	KONTAKT NA GARANTA: infoevvo@seznam.cz

JAK SE MŮŽETE ZAPOJIT:

1. Přípravou a realizací tematické akce

- soutěž, soutěžní výzva, výstava
- přednáška, beseda, promítání tematických filmů
- výukové programy a projektové dny pro školy
- semináře a workshopy
- exkurze a vycházky
- jarmark, slavnost, piknik, snídaně

2. Účastí na některé akci či ve výzvě dané kampaně

3. Sdílením kampaně na vašem Facebooku, webu

- umístění banneru kampaně na váš web
- sdílení akcí na vašem FB, webu apod.
- sdílení zkušeností, příběhů, příkladů dobré praxe, poradenství či námětů na facebookové stránce dané kampaně

Co je potřeba pro zapojení udělat:

Odeslat přes GOOGLE formulář základní info o akci

<https://forms.gle/PfflWtjijunJv37H9>

Doporučené termíny odeslání formuláře:

Ptáci do 15. března
Přírodní zahrada do 15. dubna
Stromy a my do 5. září
Pokud budete pořádat **Férovou snídaně**,
registrujte se na www.ferovasnidane.cz

Pozvánky, plakáty (v pdf i jpg) zasílejte
na kontaktní e-mail. Nezapomeňte přidat název
kampaně, příp. logo Lísky – kvůli společné
propagaci, identitě a vyjádření pospolitosti.

KONTAKT:

LÍSKA, z.s. • www.liska-evvo.cz
infoevvo@seznam.cz • tel.: 605 806 840

VÝZVA ŽIVÁ ZAHRADA 3. ROČNÍK

Úkol č. 1

VAŘÍME Z PLANÉ ZELENINY

Na záhonku toho ještě mnoho sklídit nemůžeme. Přesto nám zahrada a příroda může poskytnout spoustu zajímavých chutí do naší kuchyně. Květou a rostou pampelišky, sedmikrásky, violky, popeneč, kopřivy a spousta dalších divokých bylinek. Vypravte se do svého okolí a nasbírejte si divokou zeleninu. Tu pak po řádném umytí využijte v kuchyni. Můžete jimi třeba ozdobit svačinku, zamíchat je do tvarohu, přidat do polévky či špenátu. Záležet na vás, do čeho se pustíte. Pošlete nám recept a fotografii svého hotového jídla s divokými bylinkami.

Úkol č. 2

VYTVOŘTE SI VITAMÍNOVÝ KVĚTINÁČ

Každý nemá možnost pěstovat si bylinky na zahrádce. Proč se tedy nepustit do pěstování bylinek na parapetu okna. Vytvořte si spolu vytvořit vitamínový květináč, ze kterého si můžete pak brát jeho zelené části na ozdobení a vylepšení své svačinky.

Pomůcky: květináč s podmkiskou, hlína, semínka fenyklu, kopru a pažitky, 3 stroužky česneku, 3 malé cibulky (sazečky).

Postup:

- 1) Květináč naplň hlínou až těsně pod okraj.
- 2) Do hlíny zamačkáni na různá místa 3 cibulky a 3 stroužky česneku kořinky dolů. Mysli na to, aby měli kolem sebe dostatek místa.
- 3) Na povrch květináče rovnoměrně nasypej trochu semínek kopru a semínek pažitky.
- 4) Trochu zasyj hlínou a rukou zamačkáni.
- 5) Nakonec na povrch nasypej semínka fenyklu.
- 6) Květináč dej na podmisku a na parapet, kde je dost sluníčka.
- 7) Nezapomeň semínka pravidelně zalévat nebo rostit vodu. Stačí trochu, ale častěji.
- 8) Až ti budou rostlinky postupně růst, můžeš je začít sklízet na své svačinky. Hotový květináč s rostlinkami nám vyfoťte. Květináč si také můžete před naplněním pokreslit voskovkami.

Úkol č. 3

SBÍRKA MOTÝLŮ

V květnu se vše doslova zaplaví květy. A to je vítaná hostina pro různé druhy hmyzu, které aktivně na květy létají a sbírají nektar a pyl. Zastavte se tedy u rozkvetlého záhonu či trávníku a pozorujte čilý ruch na květech. Největšími návštěvníky květů jsou motýli. Zjistíte, jaké druhy motýlů květy navštěvují. Poté jednotlivé druhy motýlů namalujte na papír nebo složte z papíru. Pošlete nám fotografii vaší papírové sbírky motýlů.

Úkol č. 4

VYTVOŘTE Z PŘÍRODNIN PŘÁNÍ PRO ZAHRADU A JEJÍ OBYVATELE

Měsíc květen je měsícem zahrad. Tak proč jim nepopřít k jejich svátku? Vytvořte z přírodnin přáníčko pro zahradu a její obyvatele. Nám pak pošlete fotografii tohoto přání a text s vlastním přáním pro zahradu.

Vyberte si aspoň jeden ze soutěžních úkolů.

Fotografie i obrázky ke splněním úkolům, opatřené číslem úkolu, kontaktními údaji: jméno a příjmení autora, škola, věk, e-mail, poštovní adresa, zasíláte do 30. 6. 2023 na adresu: info@vo@seznam.cz, heslo: Živá zahrada

Pokud se účastníte se třídou či skupinou dětí, uveďte prosím počet zapojených dětí.

Za splnění úkolů vám zašleme malou pozornost.

Odesláním sdělujete, že souhlasíte s zveřejněním fotografie či obrázku na Facebooku a webu Líška.

Soutěžní výzva je aktivitou 11. ročníku osvětové kampaně
Přírodní zahrada – příroda pod našimi okny
KONTAKT: LÍŠKA, z.s., Dolní náměstí 429, 755 01 Vsetín

www.facebook.com/prirodnizahrada
www.liska-evvo.cz

11. ROČNÍK OSVĚTOVÉ KAMPANĚ PŘÍRODNÍ ZAHRADA – PŘÍRODA POD NAŠIMI OKNY

1. 5. – 30. 6. 2023

Kalendář místních a regionálních akcí ve Zlínském kraji

NÁZEV AKCE	MÍSTO KONÁNÍ - KONTAKT NA POŘADATELE
Výzva ŽIVÁ ZAHRADA 3. ročník LÍŠKA, z.s. 1. 5. – 30. 6. 2023 www.liska-evvo.cz	
MĚSÍC ŠKOLNÍCH ZAHRAD, 6. ročník www.mesiciskolnichzahrad.cz	
ZAJÍŽ, TVŮR A BĚDEJ S VODOU https://ucimesevenku.cz/mesiciskolnichzahrad/2023-2/	
PŘÍRODNÍ ZAHRADY	
Přírodní zahrada Interaktivní prvky v přírodní zahradě.	Centrum Veronica Hostětín www.hostetin.veronica.cz
Přírodní zahrada Líšky Bystroušky	DDM Šikula Uherské Hradiště - http://ddmsikula.cz/
Přírodní zahrada Interaktivní prvky v přírodní zahradě.	Envicentrum Vysoké Pole www.prokrajnu.cz
Zahrada poznání Ukázková přírodní zahrada	Valašské ekocentrum Valašské Meziříčí www.odhranci.cz/inpage/zahrada-poznani-885/
Kde jsou přírodní zahrady v Česku	www.veronica.cz/ekomapa
Jak na přírodní zahradu Rady a inspirace.	Ekologický institut Veronica www.veronica.cz www.facebook.com/prirodnizahrada
SEMÍNKOVNY ve Zlínském kraji Podpora semenárení a sdílení osiva ze zahradek.	https://seminkovny.cz/zlinsky-kraj/
Základní škola Vsetín, Rokytnice Centrum Veronica Hostětín	e-mail: seminkovnavsetin@centrum.cz www.hostetin.veronica.cz
Časopis Školní zahrada Specializovaný česko-slovenský časopis pro zahradní pedagogiku (4 čísla/rok).	www.skolni-zahrada.cz https://mapa.skolni-zahrada.cz/

20. 5. Světový den včel | 22. 5. Mezinárodní den pro biologickou diverzitu | 24. 5. Evropský den parků | 21. 6. Den květů

Metodické listy do výuky či materiály k tématu můžete získat v LÍŠCE - info@vo@seznam.cz

Více informací na www.liska-evvo.cz a na webech zapojených partnerů.

www.facebook.com/prirodnizahrada

Náměty ze zahrady Líšky Bystroušky

Květen je měsíc plný bzukotu hmyzu, sluníčka a mnoha vůní barevných květů. V přírodě kvete nejvíce stromů a bylin. A právě podle kvetení se měsíc jmenuje. V květnu je zahrada plná barev a vůní. Sluníčko už pěkně hřeje a po zmrzlých mužích (Pankrác, Servác, Bonifác) už ani v noci nemrzne. Na barevných květech je pěkně živo. Včely a ostatní hmyz květy opylují a sbírají sladký nektar. Nad nimi poletují otakárci, kteří tančí své svatební tance. V hnízdech vládne čilý ruch a všude na zahradě můžeme pozorovat poskakující ptáky, kteří hledají něco hladovým ptáčatům do zobáčku. V tuto dobu se stávají vítaným pomocníkem, protože nám pomáhají bojovat se škodlivým hmyzem.

V KVĚTNU MŮŽETE:

vytvářet květinová přání • kreslit obrázky květy • pozorovat duhu • dělat pokusy s barvami • pozorovat hmyz na květech • vytvářet 2D modely hmyzu z přírodnin • postavit na zahradě hmyzí past

SEJTE, SÁZEJTE, OCHUTNÁVEJTE S DĚTMI...

Bylinky, květiny, zeleninu.

Do květináčů, truhlíků i na (školní) zahradu.

Na každou zahradu patří HMYZÍ HOTEL

Může mít různou podobu – plechovka, květináč, děravá cihla, svázaný rákos nebo vyvrtné dřevo. Nejlepší je si hotel vyrobit doma ze surovin, které máte po ruce. Když se vám pak v něm zabydlí včelky samotářky, budete mít velkou radost.

Lenka Pavelčíková, DDM Šikula Uherské Hradiště

veronica CENTRUM HOSTĚTÍN

Kosa pro 21. století

(Celodenní kurz kuti a práce s kosou)

Místo konání: CENTRUM VERONICA HOSTĚTÍN

Co Vás čeká na našem kurzu:

- něco málo o historii kosy
- popis, konstrukce nástroje
- typy kos, použití v praxi
- kutí kosy – způsoby a technika ostření kosy
- seřízení kosy
- zkušební kosení

27. KVĚTNA 2023
od 10.00 do 17.00

V ceně kurzu není žádné občerstvení, vezměte si s sebou svačinku i nápoje. Kurz probíhá pouze venku, v přírodní zahradě Centra Veronica. Při horším počasí bude teoretická část v altánu na zahradě, praktická část v zahradě. Tento kurz neorganizuje Centrum Veronica, ale je v režii Martině Fily z Kosenky, který Vás přivítá v prostorách naší přírodní zahrady.

Přihlášky směřujte na:
Martin Fila, 732 469 009, fila31@seznam.cz

Cena kurzu
1300 Kč

Líška

Zlínský kraj
Kraj bez hranic

Rozesílka LÍŠKY 9/2023

strana 9

Certifikace přírodních zahrad

Přihlaste se k certifikaci přírodních zahrad. Plaketa s ježečkem je oceněním vašeho zahradnického umění a umožňuje propojení s podobně smýšlejícími lidmi. Ukázkové přírodní zahrady jsou navíc propagovány na webu, facebooku a případně v dalších materiálech. V současné době je certifikováno již více než 700 zahrad. Další informace a odkaz na formulář najdete zde: <http://prirodnizahrada.eu/zahradni-plaketa/>

Venku se můžeme učit systematicky po celý rok

S metodickými postupy a materiály, které prověřily tisíce škol z celého světa. Vyberte si, co nejvíce prospěje vaší škole či třídě. <https://ucimesevenku.cz/dlouhodobe-venku/>

VENKU SE LEHKO ZAMILUJEME

Jak hravě prohloubit svůj vztah k přírodě? KNIŽKA NÁMĚTŮ NA POSILOVÁNÍ VZTAHU K PŘÍRODĚ **Zamiluj si PŘÍRODU**

V této knížce naleznete na 65 stranách nápady na hry zaměřené na posilování vztahu k přírodě <https://ucimesevenku.cz/senzitivita/>

Prvky do zahrady

Květen je měsíc školních zahrad. Pěči si však na jaře zaslouží všechny zahrady a jejich obyvatelé. Oživte tu vaši novým **prvkem z řady stavebnic Rezekvítku**.

Koupí stavebnice navíc přispějete k zaměstnávání lidí s mentálním postižením.

Inspirace pro zahrady

<https://www.rezekvitek.cz/inspirace-pro-zahrady>

Světový den včel, 20. května

Nové včelí aktivity najdete na <https://www.unoduo.cz/skolak/vcely/>

Prozkoumejte s dětmi, které včely žijí v úlu, jak se vyvíjí a co všechno zvládají!

Zjistěte, co potřebuje včelař ke své práci a také jak vzniká med.

Učíme se venku

10 ZPŮSOBŮ

JAK PŘÍRODA PŘÍSPÍVÁ K WELLBEINGU

- ČISTÍ HLAVU**
Příroda samovolně obnovuje naši pozornost a třídí myšlenky.
- ZLEPŠUJE NÁLADU**
Venku se cítíme pozitivněji než uvnitř.
- ROZHÝBÁVÁ TĚLO**
Venku je řada přirozených výzev k pohybu.
- SNÍŽUJE STRES**
Zeleň snižuje hladinu stresových hormonů.
- UKOTVUJE NÁS**
Vidíme, cítíme a můžeme nahmatat řadu reálných věcí.
- PROHLUBUJE DÝCHÁNÍ**
Venku přirozeně dýcháme plněji a tělo se více prokrvuje.
- PODPORUJE IMUNITU**
Vyrovnávání se s různými podmínkami zvyšuje odolnost.
- UMOŽŇUJE SEBEREALIZACI**
Příroda nabízí celou řadu podnětů k akci.
- PODŇUJE SOUNÁLEŽITOST**
V přírodě se více cítíme být její součástí.
- FASCINUJE**
Na každé výpravě narazíme na něco, co nás zaujme a pohltí.

Učíme se venku www.ucimesevenku.cz

Náměty z publikace Můj první zapisník I a II od Amélie Janíkové

Teď jsou čerstvě zelené listy – udělejte si na památku jejich obtisk. Zkusili jsme s babičkou na textil a výsledek je úžasný. Látku pak můžete použít k výrobě tašky, polštáře, hračky nebo list obtisknete přímo na tričko. Pro stabilizaci můžete pak používat Síran železnatý, doma zkuste s rezavými hřebíky namočenými do vody.

Obě knihy si můžete objednat zde: <http://www.muji1zapisnik.cz/>

Osvětová kampaň

Poctivě vyrobené, spravedlivě zaplacené

Vsetínské dny pro Fairtrade, 13. ročník

Na Vsetíně si užili férový piknik na podporu pěstitelů

V sobotu 13. května se na Vsetíně, který je od září 2011 Fairtradovým městem, konala již podvanácté Férová snídaně. Na Dolním náměstí navštívilo na 270 lidí společnou snídani z fairtradových a lokálních surovin a dali tak najevo zájem o životy lidí, kteří pěstují naše potraviny. Tento komunitní piknik na podporu pěstitelů ve světě uspořádali dobrovolníci na 159 místech České republiky.

Vsetínský piknik připravila LÍSKA pod záštitou starosty města pana Jiřího Čunka, s organizační podporou odboru školství a kultury Městského úřadu Vsetín a Domu kultury Vsetín. Programem pro děti i dospělé, ochutnávkou moučnicků a pomazánek se k pikniku připojila Masarykova veřejná knihovna, ALCEDO – středisko volného času, žáci vsetínských fairtradových škol KOSTKA, Ohrada a Sychrov. Na místě byly k zakoupení fairtradové výrobky. Férová kavárna Lísky nabídla kávu, čaj i horkou čokoládu.

Férová snídaně je hlavní akcí 12. ročníku **Vsetínských dnů pro fair trade**. Akce se koná vždy druhou květnovou sobotu na Světový den pro fair trade, který je věnován spravedlivému obchodu. Pěstitelé ze zemí Afriky, Asie a Latinské Ameriky si mohou vlastní práci vydělat na důstojný život a za své plodiny dostávají odpovídající odměnu. Na polích a plantážích tak nemusejí pracovat jejich děti a pěstování může být šetrné k přírodě.

Pěstitelé musí kromě dlouhodobě nízkých výkupních a z toho plynoucí chudoby čelit také dopadům klimatické změny. Ty popisuje kolumbijská pěstitelka kávy Luz Marina Reigoza z družstva COOAGRONEVADA: „Zima u nás už nepřichází jako dříve, počasí je nepředvídatelné. Někdy vůbec neprší, jindy zase dlouho nepřichází zima. Má to na nás dopady, ovlivňuje to sklizeň kávy.“

Fairtradové výrobky jsou stále dostupnější. V roce 2021 se u nás prodalo o téměř dvě třetiny více fairtradového kakaa oproti předchozímu roku. Fairtradový příplatek za zboží prodané v ČR, tedy peníze navíc, které pěstitelé vynakládají na rozvoj komunit a zlepšení efektivity pěstování, vzrostl o více než o třetinu na 37 milionů Kč. „Rostoucí prodeje znamenají větší podporu pro pěstitele,“ vysvětluje Lubomír Kadaně, ředitel Fairtrade Česko a Slovensko

Další informace o akci naleznete na www.ferovasnidane.cz a www.fairtrade.cz.

KONTAKT:

Iva Koutná, organizátor Férové snídaně na Vsetíně,
e-mail: koutna.iva@seznam.cz, telefon 605 806 840

Stanislav Komínek, celorepublikový koordinátor Férové snídaně, stanislav.kominek@fairtrade.cz, 774 737 176

POCTIVĚ VYROBENÉ,
SPRAVEDLIVĚ
ZAPLACENÉ

CELOROČNĚ

www.liska-evvo.cz

13. ROČNÍK OSVĚTOVÉ KAMPAŇE

POCTIVĚ VYROBENÉ, SPRAVEDLIVĚ ZAPLACENÉ

KVĚTEN 2023	NÁZEV AKCE A DATUM KONÁNÍ	KONTAKT NA POŘADATELE
	<i>Pod laskavou záštitou pana Jiřího Čunka, starosty města Vsetín</i> VSETÍNSKÉ DNY PRO FAIR TRADE – kalendář akcí	
	Férová snídaně s programem – světový den pro FAIRTRADE 13. května Na Vsetíně snídáme na Dolním náměstí, před budovou knihovny, 10–12 hodin	www.liska-evvo.cz www.ferovasnidane.cz
	Akce na triko – káva nebo čaj pro účastníky kampaně Do práce na kole 2.–31. 5. 2023 (pondělí až čtvrtek, 9–15 hodin, Férový obchůdek Lísky)	www.mestovsetin.cz www.liska-evvo.cz
	Snídaně na triko s Kayaku pro účastníky kampaně Do práce na kole 5. května, 5–8 hodin, cyklostezka do Jasenic 24. května, 5–8 hodin, cyklostezka na Bobrky	www.mestovsetin.cz www.liska-evvo.cz
	Férový piknik pro účastníky 2. Konference VENKU 27. května	www.liska-evvo.cz
	Férové svačinky pro účastníky programů Hájek Semetín	ALCEDO - středisko volného času a Plavecká škola Vsetín - www.alcedovsetin.cz
	Výstava „Život v bavlně“, zapojení do výuky	ZŠ Ohrada, Vsetín - www.zsohrada.cz
	Vrstevnícké učení ve školním klubu	ZŠ Ohrada, Vsetín - www.zsohrada.cz
	Fairtradové vaření s dětmi ve školní kuchyňce	ZŠ Ohrada, Vsetín - www.zsohrada.cz
	Fairtradové pátky ve školní jídelně	ZŠ Ohrada, Vsetín - www.zsohrada.cz
	Ochutnávka fairtradové kávy, čaje a čokolády na třídních schůzkách	ZŠ Ohrada, Vsetín - www.zsohrada.cz
	Týden pro Fairtrade na téma kakao 15.–19. května, Přednášky žáků na téma Fairtradové produkty.	ZŠ Sychrov, Vsetín www.zsychrov.cz
	Přednáška pro veřejnost 15.–19. května	ZŠ Sychrov, Vsetín www.zsychrov.cz
	Green SWAP – sběr květin 15.–31. května	Masarykova veřejná knihovna www.mvk.cz
	Green SWAP – Květinový bazar a EKO tvořivá dílna 31. května	Masarykova veřejná knihovna, K klub www.mvk.cz
	Tematická výstava knih, časopisů, plakátů a materiálů, výstavy: Příběh banánu, Naše boty v půjčkovně a v čítárně	Masarykova veřejná knihovna www.mvk.cz
	Lekce pro ZŠ – Zelená (se) Země	Masarykova veřejná knihovna, dětské knihovny www.mvk.cz
Více informací na www.liska-evvo.cz a na webech zapojených partnerů.		www.ferovasnidane.cz

Poděkování

V sobotu se i přes méně příznivé počasí na 159 místech republiky sešlo na Férové snídani přes 6600 lidí, aby společně podpořili pěstitele ve světě.

Díky zapojení a společnému zorganizování tolika lokálních akcí k silným globálním tématům se letos Férová snídaně dostala hned 2x do vysílání České televize: **živý vstup v rámci pořadu Studio 6** (od 3:44:20 času videa) a následně **i reportáž v pořadu Studio ČT24** (od 20:05 času videa). Reportáže televize a vaše články do zpravodajů a lokálních novin pomáhají zvyšovat povědomí o životech pěstitelů kávy, kakaa nebo banánů.

I/3 Vzdělávání, programy a metodická podpora EVVO

Nabídka akreditovaných vzdělávacích programů LÍSKY v roce 2023

DATUM	NÁZEV AKCE	MÍSTO KONÁNÍ	DOPORUČENO
5. června	Dobré otázky pro environmentální výchovu – seminář pro pedagogy.	Vsetín, Základní škola Rokytnice	ZŠ, SVČ
23. června	Workshop Učíme se venku – náměty na činnosti s dětmi venku v každé roční době.	Hájenska Semetín, Vsetín	MŠ, program Mrkvička
23.–24. června	Workshop Učíme se venku – terénní a regionální výuka, jak na učení venku, co můžeme dělat s dětmi venku napříč předměty, čísla a písmena venku, využití zajímavých aplikací a programů.	Hájenska Semetín, Vsetín	ZŠ, ŠD, SVČ, NNO
18. října	XXII. Krajská konference o EVVO Svět se mění, pojďme o tom učit Tradiční inspiromat zajímavých a aktuálních témat, tipů a nápadů do vaší výuky.	Zlín, HUB, https://hubzlin.cz	MŠ, ZŠ, SŠ, ŠD, ŠK, SVČ, NNO, veřejná správa, studenti a další zájemci

Pozvánky s odkazem na přihlašování na jednotlivé akce jsou zveřejňovány v elektronické rozesílce LÍSKY, na webu a Facebooku.

studijní centrum
BASIC

**TRÁPÍ SE VAŠE DÍTĚ
PŘI UČENÍ
A NEDOKÁŽETE
MU POMOCT?**

tel.: 734 442 120 | www.basic.cz

JAK SE SPRÁVNĚ UČIT

Najdi, kde použiješ to, co se učíš.

Nerozumíš? Neboj se zeptat.

Uč se krok za krokem.

Zapoj co nejvíce smyslů.

Procvičování dělá mistra.

Soustřed' se na úspěchy.

Žádný učený z nebe nespádl.

© Studijní centrum BASIC

JAK NA MOTIVACI?

Motivace je náš hnací motor.

Nehledej na mně chyby.

Nemotivuj mě dárky nebo tresty.

Nauč mě překonávat překážky a zažít úspěch.

Neporovnávej mě s okolím.

Dávej pozornost na to, v čem jsem dobrý.

Můj úspěch je nejlepší motivace.

Veď mě, ať získám motivaci.

© Studijní centrum BASIC

Akreditované vzdělávací programy LÍSKY a členských organizací:

Pro školy a školská zařízení i neziskové organizace připravujeme akreditované vzdělávací programy, vč. ONLINE formy:

TÉMATA VZDĚLÁVACÍCH PROGRAMŮ:

- Studium k výkonu specializované činnosti v oblasti environmentální výchovy – školní koordinátor EVVO v MŠ, ZŠ, SŠ, SVC.
- Rozšiřující studium pro školní koordinátory EVVO.
- EVVO v kostce.
- Učíme se venku.
- Učíme se s POLY (polytechnické vzdělávání) – MŠ, ŠD, SVC.
- Formy a metody výuky k rozvoji přírodovědné gramotnosti (polytechnické vzdělávání).
- Badatelsky orientovaná výuka – ZŠ.
- Projektová a tematická výuka v EVVO – ZŠ, SŠ.
- Školní přírodní zahrada – plánování a budování, praktická péče o zahradu s dětmi, využití ve výuce, vč. proškolení týmu k využití nové zahrady či prvků.
- Ekologizace provozu školy v praxi.
- Výtvarné, rukodělné a řemeslné činnosti.
- Osobnostně sociální rozvoj pedagogů.
- Lektorské dovednosti.
- Tematická exkurze za příklady dobré praxe (přírodní zahrada, farma, polytechnika apod.).

Pro neziskové organizace nabízíme workshopy a konzultace:

- strategické plánování
- práce s veřejností, s médii, prezentační dovednosti, marketing
- facilitace malých skupin a plánování
- lektorské dovednosti
- tematické exkurze za příklady dobré praxe

Akci zajistíme i na míru pro skupiny pedagogů z jedné či více škol, např. v rámci projektu MAP, OP JAK. Pro účastníky vzdělávání nabízíme i metodiky, pomůcky a další materiály.

INFORMACE A PŘIHLÁŠKY: infoevvo@seznam.cz

V LÍSCĚ Vám poradíme:

- Jak se zapojit do zajímavých projektů pro školu či organizaci.
- Jaká je nabídka vzdělávacích programů v našem regionu i mimo něj. Připravíme či vyhledáme pro vás vzdělávací program na míru.
- Jaká je nabídka regionálních osvětových akcí, kampaní, soutěží a jak se do nich zapojit.
- Kde získat finanční zdroje.

Zajistíme konzultace k tématům:

- strategické plánování,
- komunitní rozvoj, facilitace veřejných setkání,
- příprava a zpracování projektové žádosti na získání finančních zdrojů, vč. tzv. „ŠABLON“,
- realizace konkrétních akcí a programů pro různé cílové skupiny, vč. aktivit do tzv. „ŠABLON“ či implementaci Místních akčních plánů rozvoje vzdělávání,
- **přírodní zahrada** – plánování, podíl na zpracování projektové dokumentace, vč. architektonických návrhů, výběr prvků, didaktické využití pro aktivity s dětmi, proškolení pedagogů apod.,
- zelené úřadování.

Kontakt: 605 806 840, infoevvo@seznam.cz

Programy a služby LÍSKY a dalších organizací pro školy a školská zařízení, neziskové organizace na podporu EVVO v regionu

■ **Knihovna LÍSKY:** publikace a metodiky z oblasti EVVO, pedagogiky a didaktiky, lektorských dovedností, řízení neziskových organizací, volnočasových aktivit, ochrany přírody a krajiny i z dalších oblastí. **Výpůjční doba v otvíracích hodinách kanceláře LÍSKY, www.liska-evvo.cz/doc/knihovna**

■ Školám s trvalejším zájmem o environmentální výchovu doporučujeme zapojení do **programu MRKEV** (základní a střední školy) a **programu Mrkvička** (mateřské školy). Veškeré informace o podmínkách registrace naleznete na: www.pavucina-sev.cz, sekce Pro školy.

Krajským koordinátorem ve Zlínském kraji je **ALCEDO – středisko volného času Vsetín**, zde získáte další informace, alcedo@alcedovsetin.cz

Členské a partnerské organizace LÍSKY, z.s.

1 – DDM Astra Zlín, p.o.
www.ddmastra.cz

2 – ZO ČSOP Veronica – Centrum Veronica Hostětín
www.hostetin.veronica.cz

3 – Informační středisko pro rozvoj Moravských Kopanic, o.p.s.
www.iskopanice.cz

4 – ZO ČSOP KOSENKA Valašské Klobouky
www.kosenka.cz

5 – VIS Bílé Karpaty, o.p.s., Veselí nad Moravou
www.bilekarpaty.cz/vis

6 – SVC Klubko Staré Město, p.o., Zábka – centrum ekologické výchovy
www.klubkosm.cz

7 – Park Rochus, o.p.s., Uherské Hradiště
www.parkrochus.cz

8 – DDM Šíkula Uherské Hradiště, p.o., Přírodovědné centrum Trnka
www.ddmsikula.cz

9 – DDM Pastelka Uherský Ostroh, p.o.
www.ddmpastelka.cz

10 – ONENESS, o.p.s., Rusava
www.onenesscentrum.cz

P1 – ALCEDO – středisko volného času Vsetín
www.alcedovsetin.cz

P2 – Valašské ekocentrum Valašské Meziříčí
www.ochranci.cz

P3 – SVC Rožnov pod Radhoštěm, p.o.
www.svcroznov.cz

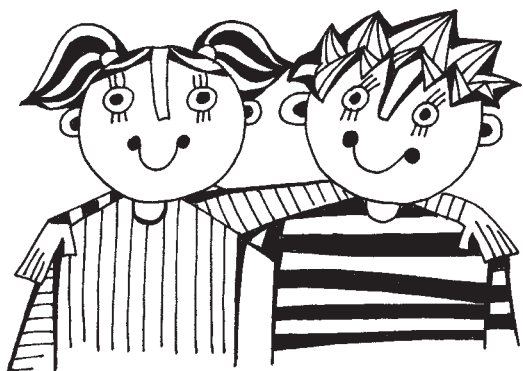
P4 – ZO ČSOP Divoky
www.csopdivoky.cz/aktivity/terenni-ekologicke-stredisko-bofi-divoky/

P5 – Vzdělávací centrum Hájenka Holešov
www.tokabeja.cz

LÍSKA, z.s.
www.liska-evvo.cz

Denní a pobytové výukové programy, projektové dny a exkurze pro školy připravují:

- **ALCEDO – středisko volného času Vsetín**
www.alcedovsetin.cz
- **Centrum ekologické výchovy Žabka při SVČ Klubko Staré Město,**
www.cevzabka.xf.cz/vp.html
- **Centrum Veronica Hostětín,**
www.hostetin.veronica.cz/skoly
- **Dům dětí a mládeže ASTRA Zlín**
www.ddmastra.cz/výukové-programy
- **Envicentrum Pro krajinu Vysoké Pole,**
www.prokrajinu.eu
- **Muzeum regionu Valašsko, p.o., Vsetín,**
www.muzeumvalasko.cz
Hvězdárna Vsetín
www.hvezdarna-vsetin.cz
- **Park ROCHUS, o.p.s., Uherské Hradiště,**
www.parkrochus.cz
www.skanzenrochus.cz
- **Přírodovědné centrum Trnka při DDM Šíkula Uherské Hradiště,**
www.ddmsikula.cz
- **TINCTA-HERBAE ATELIÉR PŘÍRODNÍHO BARVÍŘSTVÍ**
tincta-herbae@centrum.cz
- **Vzdělávací a informační středisko Bílé Karpaty, Veselí nad Moravou,**
www.bilekarpaty.cz/vis
- **LÍSKA, z.s.,**
www.liska-evvo.cz
Financování možné i z tzv. „ŠABLON“.
Pro školu připravíme kompletní agendu projektového dne.
INFORMACE:
infoevvo@seznam.cz,
605 806 840

VÝUKOVÝ PROGRAM LÍSKY Z FARMY NA NÁŠ STŮL, ANEB ZDRAVĚ HRAVĚ O PŮVODU A ZPRACOVÁNÍ POTRAVIN

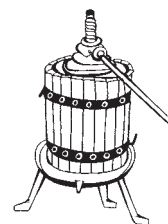
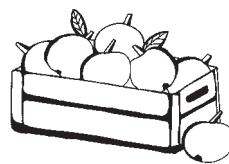
Ve dvouhodinovém programu se děti prostřednictvím velké deskové hry seznámí s důležitými pravidly při přípravě a skladování potravin a připraví si zdravou svačinku.

Místo konání: třída s přístupem k vodě (mytí rukou, nádobí)

Doporučeno: I. st. ZŠ, ŠD

Počet účastníků: 1 třída

Rozsah: 2 hodiny / po dohodě se školou lze připravit i jako projektový den v rozsahu 4 x 45 minut

EXKURZE LÍSKY NA FARMY A K REGIONÁLNÍM VÝROBCŮM

Po vzájemné dohodě zahrnuje dopravu autobusem, komentovanou exkurzi, praktickou činnost, ochutnávku produktů a tematický výukový blok.

Místo konání: farma, dílna či provozovna výrobce s ohledem na dostupnost.

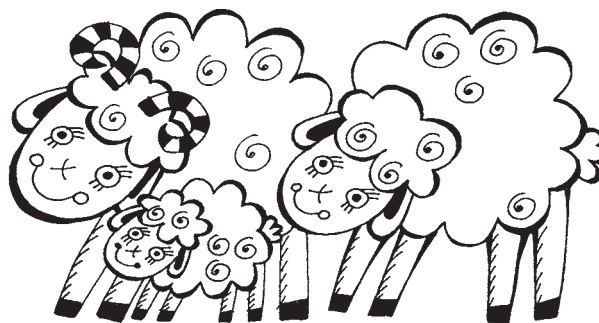
Doporučeno: I. i II. st. ZŠ, ŠD

Počet účastníků: 1–2 třídy

Rozsah: min. 90 minut + cesta tam a zpět

Cenu stanovíme po upřesnění programu a trasy exkurze, v návaznosti na počet žáků.

Vhodné i jako projektový den mimo školu v rámci tzv. ŠABLON.

PROGRAM S LÍSKOU PRO ŠKOLU V PŘÍRODĚ, ADAPTAČNÍ POBYT ČI ŠKOLNÍ VÝLET

Po vzájemné dohodě zahrnuje:

- farmářskou stezku – farmářský den,
- stezku objevování přírody – Učíme se venku,
- tematický výukový program, např. VODA – život v každé kapce, Odkud se bere jídlo, Můj den na farmě, Z farmy na náš stůl, Učíme se s POLY,
- terénní exkurze do okolní přírody či na farmu,
- další témata dle potřeby MŠ či ZŠ.

Rozsah programu přizpůsobíme plánu školy.

Cenu stanovíme po upřesnění programu, v návaznosti na počet žáků.

PROJEKTOVÉ DNY S LÍSKOU PRO MŠ, ZŠ, ŠD A SVČ

www.liska-evvo.cz/doc/projektove-dny

Tematický projektový den ve škole i mimo ni na podporu projektové výuky. Přispívá k rozvoji osobních a sociálních kompetencí dětí a žáků.

Zaměření projektové výuky:

- polytechnika, přírodovědná gramotnost,
- regionální vlastivěda, interpretace místního dědictví,
- regionální udržitelná ekonomika (zemědělství, řemesla) – doporučujeme Školní farmářský den - další témata po dohodě s MŠ či ZŠ.

Součástí programu je i dodání agendy dle individuální dohody mezi školou a Lískou.
Cenu stanovíme po upřesnění programu.

Školní farmářský den

Hlavními tématy celodenního projektového dne je původ jídla, význam sezónních a místních surovin pro přípravu pokrmů, zdravá výživa, zdravý životní styl, regionální produkty, podpora a rozvoj trhu a odbytu biopotravin, místní udržitelná ekonomika, potravinová soběstačnost a bezpečnost.

Dopolední část je zaměřena na práci dětí a vrstevnické učení, odpolední část jako prezentace výstupů práce dětí rodičům a veřejnosti. Do obou částí programu jsou vloženy ukázky práce výrobců a řemeslníků.

Místo konání: venkovní areál školy, příp. obce

Doporučeno: ZŠ, příp. MŠ

Škola získá metodiku s příklady dobré praxe, metodickou podporu během přípravy i realizace. Domluvíme účast regionálních výrobců, zajistíme aktivity do programu i propagaci.

Školní farmářský den
JEDINEČNÝ PROJEKTOVÝ TEMATICKÝ DEN PRO CELOU ŠKOLU
www.liska-evvo.cz/doc/skolni-farmarsky-den-6
18. května 2023
ZŠ Hulín
13. června 2023
ZŠ a MŠ Kašava
Líska Zlínský kraj

VODA – život v každé kapce

Zvýšení znalostí a dovedností v oblasti hospodaření s vodou, příčiny a dopady ohrožení vody, spotřebitelské chování a zodpovědné hospodaření s vodou.

Pedagog získá metodiku a pracovní listy pro práci s žáky před a po výukovém programu (VP), v souladu s projektovou výukou.

6. ročník: Voda na Zemi, koloběh vody v přírodě, příčiny a důsledky znečištění vody

7. ročník: Voda v krajině

8. ročník: Spotřeba vody

Místo konání: třída

Doporučeno: II. stupeň ZŠ a víceletých gymnázií

Počet účastníků: třída

Rozsah: min. 1 hodina + domácí práce žáků před VP, 1 hodina VP s lektorem, práce žáků po VP

Učíme se venku s Lískou v Arboretu Semetín

Přiblížíme dětem jedinečné místo prostřednictvím rozmanitých činností a prožitku.

Témata: voda, stromy, včely

Doporučeno: MŠ 5–7 let, I. st. ZŠ

Počet účastníků: 1 třída

Rozsah: 4 × 45 minut

Možno připravit i jako výukový program (90 minut).

Podpořeno z programu Zlínského kraje.

Ve spolupráci s Městské lesy Vsetín, s.r.o.

Učíme se venku s Lískou

Přiblížíme dětem svět přírody prostřednictvím rozmanitých činností, zkoumání, tvoření a prožitku.

Témata – v návaznosti na roční období:

živá zahrada – ptáci, bezobratlí, hmyz,

jarní rostliny, cyklus života,

voda, stromy,

čísla a písmena venku (rozvoj matematické a čtenářské gramotnosti) apod.

Místo konání: zahrada školy, přírodní prostředí v okolí školy

Doporučeno: od 5 let

Počet účastníků: 1–2 třídy

Rozsah: 4 × 45 minut

Učíme se venku s POLY

Přiblížíme dětem řemesla, tradice a zvyky regionu prostřednictvím činností, tvoření a prožitku.

Témata:

praktické ukázky řemesel (např. práce se dřevem, pilkou,

proutím, slámou, ovčí vlnou, barvení),

zvyky,

hry a hračky našich předků,

poklady z půdy,

cesta jídla na náš stůl apod.

Místo konání: zahrada, venkovní či vnitřní areál školy

Doporučeno: od 4 let

Počet účastníků: 1–3 třídy

Rozsah: 4 × 45 minut

VYZDATNIT, MUSÍTE JE VYZDATNIT!

Rozmáhá se nám tady takový nešvar: rodiče, kteří se rozhodli, že pro svoje milované děti udělají maximum, úplně všechno a když to půjde, tak ještě něco navíc! Všechno koupíme. Všechno uděláme. Jsme tady s tatínkem jenom pro tebe myšičko, víš? Přejeme si, abys byla šťastná, víš? Jsi šťastná?

Tenhle přístup z dětí vyrábí nesamostatná jelítka a mimoně.

Jsou povolené.

Rozblencené.

Ztracené.

Chceš si číst?

Ona neví.

Budeme si hrát?

Neví.

Půjdeme ven?

Neví.

Tak co bys chtěla?

Nevím, protože mám všechno přímo pod čumákem.

Jsem malý bobek ztracený v dokonalé péči svých urputných rodičů.

Šel jsem po ulici a slyším maminku, jak říká svému malému synkovi: a jsi si opravdu jistý, že jsme koupili tu nejkrásnější tašku ze všech krásných, co jsme viděli? Když ne, tak já s tebou ještě ráda někam zajdu. (zajímalo by mě, jak si bude ten malý jednou vybírat svoji partnerku)

Chudáci děti.

A taky chudáci rodiče – jak jsou pořádku na nervy, aby jejich malé proboha svatého něco na chvíli nechybělo! Ten každodenní tlak, jestli jsme opravdu, ale opravdu udělali všechno, jak to nejlíp šlo. Chodíme pravidelně ven. Vaříme s příběhem. Jsme eko. Bio. Fair. Večer aspoň tři pohádky. Pochtivě se omlouváme za to, že se něco slíbilo, ale nevyšlo to. Víím, že jsem ti miláčku slíbila, že koupíme křupinky, ale nemají je. Hrozně mě to mrzí. Opravdu je mi to líto. Křupinky paní prodavače došly, opravdu jsem to nemohla vědět. Co můžu udělat, aby ses cítila lépe? Tak koupíme nanuky? Chtěla bys nanuky? Ano? Vybereme spolu? Už je to lepší?

Křupinky došly.

Katastrofa.

Bude konec světa.

Když takové děti nastoupí do školky, jsou jak Bludní Holanďani. Chodí od ničeho k ničemu. A proč to musím dělat? A musím tam jít? Proč bych se měl snažit? V dobrých školkách na to mají medicínu: LÁSKYPLNOU HRUBOST. Zpočátku chutná trochu hořce, ale funguje! Láskyplná hrubost znamená, že nestojíte dětem věčně za zadkem, ale spíše je necháváte, aby si poradily samy. Důvěřujete jim, že zvládnou, co bude potřeba. Neřešíte za ně každou maličkost. Neumetáte cestičku. Nesnažíte se s nima mluvit jak hotentoti, co furt do aleluja zjišťují ty pocity a z každého prdíku se dělá vědecká konference.

Děti láskyplnou hrubost pochopí a začnou fungovat, protože vaše důvěra rychle přeskóčí na ně. Začnou ochutnávat svět. Líbí se jim to. Ponoří se do činností. Jsou odvážnější. Nefňukají. Mají chuť objevovat. Dělají pokroky, protože přirozeně čelí životu. Místo nudy přijde radost.

Začnou jim zářit oči!

(tak mi to na semináři teď ve středu popisovala jedna paní učitelka)

Rodiče jsou z toho překvapení.

Vidí to, ale nechápou to.

Jako to, že to ve školce jde, ale doma ne?

Co je tam tak jiného?

A nebude to tím, že dobrá školka dětem nabízí normální svět? Že se v něm od rána do večera všichni nesnaží přetřhnout jenom proto, abych byl šťastný? Že si tam musím poradit hlavně já sám? Občas musím počkat, protože všechno nedostanu hned. Něco si musím odříct, protože to nedostanu vůbec. Nemůžu všechno dělat jenom proto, že se mi chce. A něco zase naopak musím dělat, i když se mi nechce. Samé zdravé věci! Děti se tohle všechno naučí. Jsou spokojené. Rochní si v tom. Protože přesně takhle ochutnávka je přípravu na to, co je v životě čeká: vždycky všechno nebude jenom po mém a děsně žůzomůžo.

Ale pak se tady děje ještě jedna hodně zvláštní věc.

Každodenní proměna.

Když si rodiče přijdou pro svoje dítě do školky. Stačí když se objeví maminka nebo tatínek. Stačí, když se spolu potkají v šatně a ze spokojeného fungujícího děcka je nesamostatné Vemínko.

Stane se to během chvíly.

DĚTI SI TOTIŽ NEUSTÁLE STAHOJÍ AKTUALIZACE.

A rychlostí blesku se z paní učitelky přeladí na rodiče.

Z láskyplné hrubosti na příliš pečujícího rodiče.

A z chutného děcka je rázem ukňouraný protiva s protaženou hubou.

Nechá si obouvat boty.

Nechá se oblékat.

Kňourá. Stěžuje si. Vymrčuje.

Neví. Neumí. Nechce se mu.

Otrávený jak hadí zub.

Takže milí rodiče, je to prostě na vás!

Mohli byste už konečně přestat blbnout s tou ultra mega dokonalou péčí?

Přestat donekonečna žvanit o těch dohodách, volbách, svobodách a rozhodnutích?

Dyť jsou to malé děti proboha!

Každé malé dítě potřebuje pocit bezpečí.

Něco se naučí od vás. Tím, že budete pevní a sebejistí.

Tím, že budete na věcech trvat.

A něco se bude muset naučit samo.

Tím, že mu přestanete umetat cestičky. Tím, že budete vyžadovat.

MUSÍTE JE VYZDATNIT.

Jestli chcete, aby se jim v životě dařilo, musíte je vyzdatnit!

DÁT JIM PRAVIDLA A ŘÁD: tady to začíná a tady končí, to jsou mantinely a hranice, přes to vlak nejede.

DÁT JIM PRAVIDELNÝ RYTMUS: každé mládě potřebuje jistotu, že u nás se to vždycky dělá jako vždycky.

DÁT JIM POVINNOSTI: každé mládě potřebuje být užitečné, začínáme ve třech letech.

DÁT JIM MOŽNOST POMÁHAT: každé mládě se potřebuje naučit, že aby doma bylo dobře, musí přispět.

Taky je zkuste nechat chvíli samotné a na pokoji.

Nezahlcujte je, neotravujte. Nechte je být.

Možná se budou občas trochu nudit.

Ale to nevádí, to je zdravá věc.

Zkrátka a dobře, nechejte svoje děti, aby mohly ČELIT ŽIVOTU.

Dopřejte jim to privilegium.

Aby mohly zažít nedostatek.

Aby neměly všechno hned pod čumákem.

Aby se musely snažit a usilovat.

Protože pořádku tady máme tu těžkou otázku: bude si umět moje malá poradit, kdyby se mi něco stalo?

Uměla by se o sebe postarat?

PŘEŽILA BY?

Čas od času bychom se na to měli sami sebe zeptat.

Protože tím klíčem ke spokojenému životu je samostatnost.

Cílem výchovy je SAMOSTATNOST.

Když to pochopíte, děti si z vás stáhnou novou aktualizaci.

A promění se vám před očima.

Uvidíte, jak budou spokojené.

Vy taky.

Věřte mi.

Je to vyzkoušené v mateřských školách po celé republice.

Marek Herman

Podobné fejetony si můžete přečíst v knížce „Máma není služka, máma je dáma“.

Mluvte o hovězím a plastovém brčku. Klima bude děti více zajímat, radí škola u Prahy

Jak v dětech nevyvolat ještě větší klimatickou úzkost

Ani pandemie, ani války, ale oteplování planety se nejvíce obávají mladí lidé. V Evropě, stejně jako v Česku. Jenže právě v českých školách se o něm moc nedozví. Petra Šimonová a Jan Vrtiška jsou jedni z mála učitelů, kteří se výuce o klimatické změně věnují. V zeměpisu, přírodopisu i dalších předmětech. Jejich žáci uvádějí, že jsou díky tomu zodpovědnější směrem k životnímu prostředí.

Ještě před pěti lety byly Jeseníky plné smrků. Pak přišlo sucho a kůrovcová kalamita a tam, kde dřív rostl hustý les, zbyla holina. Lesníci vysadili stromy nové, tentokrát převážně buky. Pro smrkové lesy přestávají být v horách vhodné podmínky, jde o jeden nejviditelnějších důsledků klimatické změny v Česku. Planeta se otepluje, Evropa dokonce dvakrát rychleji, než je celosvětový průměr.

Přibývá také lidí, kteří si hrozbu klimatické změny uvědomují. V Česku jich je 88 procent, uvádí průzkum Masarykovy univerzity z roku 2021. Nejvíce trápí mladé. Po vzoru švédské aktivistky Greta Thunbergové se zapojují do školních stávek pro klima známých pod názvem Fridays for Future.

Mezinárodní organizace jako UNESCO a OSN upozorňují, že v přípravě na postupující globální změnu je klíčové vzdělávání.

České základní školy už výuku začínají zařazovat. Na Základní škole Jílové u Prahy mají sedmáci každý týden hodinu environmentální výchovy, deváťáci zase globální výchovy.

„Co by lidem mohlo bránit v ochraně životního prostředí?“ ptá se v 7. A učitelka Petra Šimonová a žáci se předhánějí v hlášení odpovědí. Tabule se rychle plní pojmy jako dezinformace nebo nedostatek času. Lidé mohou mít pocit, že sami nic nezmůžou, uvádějí žáci. Jiní lidé si zase mohou myslet, že se jich to netýká a klima není jejich problém.

Po diskusi o nápadech rozděluje Šimonová žáky do skupin a rozdává několik papírů s radami, co proti změně klimatu udělat. Děti mají tipy seřadit od nejsnazšího po nejsložitější. „Stáhnout topení a vzít si svetr není těžké. Ale postavit dům a zasadit na zahradě stromy je náročné,“ říká jeden z žáků ostatním, proč dal úsporné bydlení na konec. „Dnes už ale architekti staví tak, aby majiteli šetřili peníze za energie,“ nesouhlasí spolužačka.

<https://zpravy.aktualne.cz/domaci/chytre-cesko-klimaticke-vzdelavani/r~6d280fd6e44711eda25a0cc47ab5f122/>

I/6

Zdroje a grantové výzvy

■ Výzva č. 2/2023: Environmentální vzdělávání a osvěta o změně klimatu

Příjem žádostí: 17. 4. 2023 – 31. 5. 2023 Alokace: 105 000 000 Kč

Z této výzvy budou podpořeny výukové programy pro žáky a studenty, vzdělávací programy pro veřejnost a osvětové programy pro specifické cílové skupiny v České republice. Je připraveno celkem 105 milionů korun.

<https://www.narodniprogramzp.cz/nabidka-dotaci/detail-vyzvy/?id=118>

■ ERASMUS plus

Nabízí teď mnohem více možností. Můžete tak získat zkušenosti ze světa, i když třeba nejste student nebo nemáte čas někam jezdit. Více na <https://www.erasmusroste.cz>

■ Výzva Základní granty

Vyhlašovatel Nadace Open Society Fund Praha

<http://nno.ecn.cz/index.stm?x=2763605&apc=nF2xx1-->

■ Nadace O2 spustila nový ročník grantové výzvy Sázej stromy. Obcím i školám rozdává půl milionu

<https://nadaceo2.cz/novinky/nadace-o2-spustila-novy-rocnik-grantove-vyzvy-sazej-stromy-obcim-i-skolam-rozda-pul-milionu>

■ Podejte si žádost o grant u Nadace Partnerství

Máte chuť udělat něco pro místo, kde žijete?

Aktuální nabídku grantů sledujte na www.nadacepartnerstvi.cz/granty

■ Nemáte spolek? Nevadí!

Nadace Partnerství otevřela nové grantové výzvy!

Najdete mezi nimi i mnohými očekávanou výzvu určenou i pro fyzické osoby!

Více na https://bit.ly/NAP_granty2023

SÁZÍME BUDOUCNOST 2023: GRANTY DO 150 000 Kč	SÁZÍME BUDOUCNOST: GRANTY DO 30 000 Kč	ALEJ SVOBODY '23
Příjem žádostí: do 31.07.2023 Částka: 150 000 Kč Pro: fyzická osoba, právnická osoba, obec/město Stav programu: otevřená	Příjem žádostí: do 31.07.2023 Částka: 30 000 Kč Pro: právnická osoba, obec/město Stav programu: otevřená	Příjem žádostí: do 18.06.2023 Částka: 250 000 Kč Pro: obec/město Stav programu: otevřená

O GRANTECH:

Další otevřené výzvy zaměřené na výsadby najdete na www.sazimebudoucnost.cz/

část II • METODICKÁ PODPORA

II/1 Náměty, doporučení, inspirace, příklady dobré praxe

Hravý herbář

Hledáte zábavu na ven na celé jaro? Hodí se vám motivace k pravidelným výpravám ven? Chcete nejen objevovat jarní rostliny, ale také tvořit nebo ochutnávat? Nechte se vylákat ven Hravým herbářem a užijte si jarní přírodu!

Každý měsíc ...

- se proměníte v bylinkové detektivy, kteří se vydávají po stopách jarních bylin.
- budete probouzet semínka a pečovat o ně.
- využijete rostliny a jiné přírodniny k tvoření.
- připravíte si dobroty podle jarních receptů.
- můžete společně žasnout, bádát, tvořit a ochutnávat.

Hravý herbář získáte registrací do programu Les ve škole, zakoupením Balíčku pro rodiny nebo lze koupit samostatně.

Doporučený věk: 3 až 6 let ve spolupráci s rodiči a 7 až 10 let pro děti samostatně

Stáhněte si zdarma ukázkou a vyzkoušejte si, zda vaše děti bude Hravý herbář bavit.

https://jdeteven.cz/_files/userfiles/Ukazka_zdarma.pdf

MŮJ KÁMOŠ STROM

Vyberte si s dětmi strom, který je poblíž vaší školy nebo vašeho domu a poznejte ho ze všech stran! S naší novou aktivitou zjistíte, jak starý je váš strom.

<https://badatele.cz/cz/muj-kamos-strom>

Využijte aplikace k rozpoznávání stromů a jejich ochlazovací funkce

Lípu, javor nebo dub rozpozná asi většina žáků, ale co třeba jilm, habr nebo cizokrajný liliovník či jinan? Až příště vyrazíte s žáky do přírody, nezapomeňte si stáhnout mobilní aplikaci **Tree Check App**. Ta po vyfocení stromu pozná, o jaký druh stromu se jedná, odhadne jeho stáří a vyjmenuje jeho charakteristické znaky. Kromě toho poskytne také údaje o tom, kolik strom v létě vypaří vody a jak moc díky své listové ploše stíní. Na základě těchto údajů pak spočítá jeho ochlazovací funkci ve městě či krajině, která je zásadní v souvislosti s klimatickou změnou zejména v době vln veder.

Navštívené stromy si mohou žáci doplňovat do mapy, nebo si z nich vytvořit vlastní kolekci („herbář“). V aplikaci pak získají body za přidání nových stromů, jejich opakovanou návštěvu nebo třeba jejich zalévání. Po nasbírání určitého počtu bodů se jim pak za odměnu otevrou příběhy o stromech. Aplikace Tree Check App je zdarma dostupná na Google Play či App store.

Arboretum Semetín

Nabízí krásné zázemí pro výuku venku.

Pro žáky byly vytvořeny nové pracovní listy.

Více <https://bit.ly/3M2qFce>

Pokud máte zájem do ARBORETA vyrazit s žáky, vše podstatné najdete zde <https://www.lesyvsetin.cz/arboretum>.

Nedávno zde vybudovali venkovní učebnu, výukový včelín, <https://bit.ly/3hp2v09> a vodní prvek.

Arboretum Semetín je otevřeno od 1. května do 15. října, 8–18 hodin. Vstupné uhradíte u vstupní brány.

www.arboretumsemetin.cz

Od 1. 5. 2023 bude spuštěn **rezervační systém Arboreta**, kde si budete moci provádět rezervace do Včelína a do Venkovní učebny.

Rezervační systém:

<https://www.arboretumsemetin.cz/Aktuality.html>

Valašská Manufaktura Přírodních Materiálů

**Workshopy a tvořivé ateliéry
děti a rodiče • mateřské školy a klubíky • základní školy a družiny**

Valašská Manufaktura Přírodních Materiálů je příjemné místo na Vsetíně - Ohradě pro Vaše přednášky, besedy, workshopy a kurzy spojené s tvořením, přírodními materiály, tradičními technikami, péčí o Zemi a o lidi...

Jana Šobáňová

Tel.: +420 732 994 552, E-mail: tincta-herbae@centrum.cz

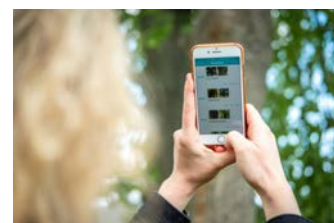
EKOkalendář. Nový projekt spolku Uklidme Česko

Jeho cílem je přispět k povědomí o více než 150 ekologických mezinárodních dnech a svátcích, které nás mohou inspirovat k tomu, abychom změnili své chování a začali žít odpovědněji. Budeme rádi, když nám v tom pomůžete...

Uklidme Česko z.s. <https://www.ekokalendar.cz/>

Nadace Partnerství vyvíjí bezplatnou mobilní aplikaci

Tree Check App, která rozpoznává stromy a měří jejich ochlazovací funkci, což je důležitá funkce zejména s ohledem na klimatické změny a související přehřívání měst. Dá se dobře využít i při výuce, protože lze stromy v aplikaci sbírat, tvořit vlastní herbář, získávat body a pak postupně odemkat příběhy jako odměnu.

Adéla Mráčková, Nadace Partnerství

II/2 Tipy na publikace, časopisy, učební pomůcky a další pomocníky

■ Jak učit POLY

Podpora rozmanitých forem a metod výuky k rozvoji přírodovědné gramotnosti v MŠ (polytechnické vzdělávání, EVVO).

Průvodkyní programu je skřítková holčička POLY, která vás provede tématy **voda, země, vzduch, slunce a zahrada**. Připraven je akreditovaný vzdělávací program pro pedagogy, projektový den pro MŠ či ŠD, metodické a pracovní listy s náměty a návody na praktické aktivity, 5 sad pomůcek, které dokážeme vytvořit a sestavit dle potřeb školy.

Informace a objednávky: infoevvo@seznam.cz, 605 806 840
www.liska-evvo.cz/doc/jak-ucit-poly-6

Nabídka interaktivních výstav ze Střediska volného času Klubko Staré Město

www.cevzabka.xf.cz/interaktivni_vystavy.html

Pestrost ptačího světa – www.cevzabka.xf.cz/ptaci_svet.html

Bez vody není život – www.cevzabka.xf.cz/voda.html

Příroda a ekologie ve městě – www.cevzabka.xf.cz/priroda_mesto.html

Život s hmyzem – www.cevzabka.xf.cz/hmyz.html

Krajina v proměnách – www.cevzabka.xf.cz/krajina.html

Publikace DDM Šikula Uherské Hradiště, zdarma ke stažení na <http://ddmsikula.cz/index.php/1936-2/>

■ **Příroda do kapsy** – informační materiály pro poznávání přírody.
www.prirodadokapsy.cz

■ Atelier V lese

Výukové aktivity a hry pro děti.

<https://www.facebook.com/ateliervlesedetem>

■ Pampeliškohraní v plném proudu.

Právě teď najdete pampelišky ve všech jejich formách.

A to naprosto všude.

Všimli jste si letos bohatých lánů pampelišek. A jak jsou letos vzrostlé a plné síly?

Rozvíjejte všímavost, sledujte zázraky přírody díky materiálům z Kvítek.

Šablony k pozorování i hraní najdete na webu.

<https://www.lesnikvitka.cz/>

■ Badatelské listy

<https://eshop.miniveda.cz/badatelske-listy-pro-deti/>

■ Nová knížka Petra Daniše: **Klima je příležitost: Opravdová řešení pro naši budoucnost na Zemi.**

Vše o ní a o možnosti ji koupit naleznete tady:

www.klimajepřilezitost.cz

Pár výtisků máme k zakoupení v LÍSCĚ.

■ Člověk v tísní | People in Need

ve spolupráci s dalšími šesti organizacemi právě spouští novou **verzi webu** www.ucimoklimatu.cz

Najdete zde přes 30 lekcí, metodickou podporu, tipy na události, aktuality a řadu dalších nabídek týkajících se klimatického vzdělávání.

Člověk v tísní | People in Need www.clovekvtisni.cz

■ Konec školní nudy – Didaktické metody pro 21. století

<https://www.megaknihy.cz/pedagogicke-obory/373153-konec-skolni-nudy-didakticke-metody-pro-21-stoleti.html>

■ Metodické i projektové materiály z dílny LIPKY Brno ke stažení zdarma.

<https://www.lipka.cz/materialy-zdarma?idm=373>

■ MŮJ PRVNÍ ZÁPISNÍK – inspirace na aktivity s dětmi,

www.muji1zapisnik.cz/

www.facebook.com/muj1zapisnik/

■ MŮJ DRUHÝ ZÁPISNÍK, Amélie Janíková

<http://www.muji1zapisnik.cz/>

■ Moje první kniha o zahradě

Montessori, Slovart

<https://www.megaknihy.cz/>

■ Můj sešit pozorování a aktivit Ptáci

Můj sešit pozorování a aktivit Zahrádka

Můj sešit pozorování a aktivit Čtyři roční období

Nakl. Svojtka

■ Tajemství staré zahrady

Edice Raketa

<https://www.dobre-knihy.cz>

Spojujeme učitele, rodiče i odborníky. Chceme, aby se každé dítě v ČR rozvíjelo zdravě díky tomu, že si hraje a že se učí v podnětném prostředí venku.

Výuka venku, v přímém kontaktu s přírodou a se světem, přináší dětem mnoho výhod, což jednoznačně potvrzuje praktická zkušenost ze škol i odborný výzkum.

Učení venku je názornější, zlepšují se vzdělávací výsledky, roste motivace dětí k učení, posiluje se jejich zdraví.

Na webu www.ucimesevenku.cz poznejte 7 dobrých důvodů:

PROČ se učit s dětmi venku.

Inspirujte se, CO a JAK učit venku v různých předmětech.

Seznamte se s učiteli a řediteli, kteří venku učí.

Zjistěte, jaké pomůcky není třeba kupovat.

Vyzkoušejte osvědčené aktivity pro učení venku. Přijďte na seminář.

Staňte se součástí i uzavřené skupiny **UČÍME se VENKU na facebooku!**

Sdílejte na webu či na facebooku také vaše příběhy a zkušenosti.

Doporučte tyto stránky přátelům a kolegům.

SEZNAM NEJLEKČÍ NA CELÝ ROK

<https://ucimesevenku.cz/lekce-ktere-vas-vytahnou-ven/>

METODIKY UČÍME se VENKU

www.chaloupky.cz/ucime-se-venku/

Ušetřete si čas v hledání inspirace ven.

S metodikami Učíme se venku získáte hotové lekce, které můžete venku snadno využít.

Nově i jako elektronické publikace v PDF.

<https://ucimesevenku.cz/e-sady-ven/>

Vylítejte se s dětmi venku

Inspirace pro družiny venku na

<https://ucimesevenku.cz/druziny/>

Jděte VEN

Inspirativní náměty pro pobyt venku:

www.jdeteven.cz

V LÍSCĚ jsme pro pedagogy vydali metodiku **Učíme se v zahradě s Ďápkou a Větvičkou** – náměty na celoroční činnost s dětmi ve věku 4–8 let nejen v zahradě. Autory jsou Lenka a Petr Pavelčíkovi.

www.liska-evvo.cz/doc/liska-vydala-v-edici-orisek-novou-publikaci

Hrazeno v rámci projektu Ministerstva životního prostředí 2021.

7 DŮVODŮ, PROČ UČIT VENKU

1. Děti učení venku baví

Učení venku je názorné, třírozměrné a pestré. Přináší mnoho nových podnětů nejen pro naše smysly, ale i pro naše myšlení.

2. Zvyšuje zájem o učení

Spojení se skutečným světem přináší pocit smysluplnosti učení. Roste pocit uspokojení z vlastního učení. Snižuje se počet absencí.

3. Zlepšuje vzdělávací výsledky

Co se naučíme skrze zážitky venku, se v mozku ukládá hlouběji a snadněji se vybavuje. Kontakt s přírodou zlepšuje pozornost a soustředění.

4. Podporuje zdraví dětí

Pobyt a pohyb venku snižuje nadváhu a obezitu, zlepšuje fungování imunitního systému a snižuje počet nemocí.

5. Děti i učitelé jsou spokojenější

Kontakt s přírodou významně přispívá k duševnímu zdraví a pohodě. Snižuje stres, úzkost a deprese.

6. Posiluje vztahy mezi dětmi i s učiteli

Venku děti rozvíjí nejen své znalosti, ale současně i emoční a sociální inteligenci. Snižují se důvody ke vzniku agresivity a násilí.

7. Učit venku je přirozené

Děti se učily venku více než 99% lidské historie. Jsou na to připravené.

Nový projekt Písmena a čísla VENKU s Lískou

Hlavním cílem projektu je podpořit venkovní výuku na I. stupni základních škol, ve školních družinách, střediscích volného času a v mateřských školách.

Vytvořit, pilotně ověřit, realizovat a zajistit evaluaci 4 tematických programů pro cílové skupiny projektu (Místo, kde žijeme/Životní podmínky/ Ohleduplné chování k přírodě a ochrana přírody/ Současnost a minulost v našem životě).

Podpořit přípravu, vzdělávání a rozvoj lektorů, zázemí pro společnou tvorbu programů, sdílení zkušeností, evaluaci i oslovení dalších lektorů v regionu.

Připravit pomůcky pro lektory - materiální a didaktické vybavení pro venkovní výuku.

Zpracovat materiály pro venkovní výuku (příprava lektora, pracovní listy, šablony, foto návody apod.). Podpořit sdílení materiálů a aktivit programu Učíme se venku na školách a SEV v území.

Hrazeno v rámci projektu Ministerstva životního prostředí 2023.

Projekt Učíme se venku s LÍSKOU II, aneb jaro, léto, podzim, zima, v přírodě je vždycky prima

Vytvořili a ověřili jsme 21 nových aktivit pro I. stupeň ZŠ, připravili 8 projektových dnů, vydali motivační tematickou podložku s klipem, zajistili vzdělávání a přípravu lektorů.

Hrazeno v rámci projektu Ministerstva životního prostředí 2022.

II/4 Projekty pro školy, soutěže

- Badatelsky orientované vyučování, <http://badatele.cz/cz>
- Fairtradová škola, https://www.fairtradeskoly.cz/ft_skoly
- Globální rozvojové vzdělávání, www.globalnirozvojovavzdelavani.cz
- GLOBE – dlouhodobý vzdělávací program, <https://globe-czech.cz/cz>
- Jeden svět na školách (mediální vzdělávání), www.jsns.cz
- Mezinárodní program Ekoškola, <https://ekoskola.cz/cz>
- Odpovědná škola, www.spolecenskaodpovednostfirem.cz/odpovednaskola
- Skutečně zdravá škola, www.skutecnezdravaskola.cz
- Světová škola, www.svetovaskola.cz
- Škola pro udržitelný život, www.skolaprozivot.cz
- Učíme se venku, www.ucimesevenku.cz
- Žákovské parlamenty, www.skolaprodemokracii.cz

Škola pro udržitelný život v roce 2023

Škola, která aktivně mění své okolí, pomáhá žákům vytvářet si vztah k místu, dává žákům slovo, připravuje je na skutečný život, je otevřená komunitě a mění svět k lepšímu.

Žáci těchto škol spolu s dalšími partnery z obce přemýšlí o tom, co mohou udělat pro rozvoj své obce nebo okolí školy. Spolu pak postupně realizují navržené změny a tím mění k lepšímu místo, kde žijí a učí se (naplňují **místní Agendu 21**).

Vše se děje s ohledem na udržitelný rozvoj místa i světa a je tak praktickým příkladem naplňování **Cílů udržitelného rozvoje 2015–2030** (Sustainable Development Goals – SDGs) a **Strategického rámce České republiky 2030** na místní úrovni.

Více informací na www.skolaprozivot.cz

Ve Zlínském kraji se můžete obracet na Lísku, infoevvo@seznam.cz

HORNÍ
MARŠOV
s.p.s.

Ministerstvo životního prostředí

STÁTNÍ FOND
ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

Tento projekt je spolufinancován
Státním fondem životního prostředí ČR
na základě rozhodnutí ministra životního prostředí.
www.mzp.cz www.sfpz.cz

Přehled soutěží najdete na www.liska-evvo.cz/doc/volny-cas

- Klimatická soutěž CO2 liga.
Celoroční program o ochraně klimatu pro 2. stupeň ZŠ/SS.
www.CO2liga.cz

II/5 Tipy na výlety, exkurze, výstavy

- Arboretum Semetín, Vsetín, www.arboretumsemetin.cz
- Archeoskanzen Modrá, www.archeoskanzen.cz
- Informační centrum Velké Karlovice, www.velkekarlovice.cz/informacni-centrum
- Muzeum Františka Skopalíka, Hulín, Záhlinice
- Muzeum Jana Amose Komenského v Uherském Brodě
- Muzeum Jihovýchodní Moravy ve Zlíně, www.muzeum-zlin.cz
- Muzeum Kroměřížska, www.muzeum-km.cz
- Muzeum regionu Valašsko, www.muzeumvalassko.cz
- Muzeum v přírodě Rochus, www.skanzenrochus.cz
- Muzeum v přírodě Rymice, www.muzeum-km.cz/muzeum-v-priode-rymice
- Muzeum zemědělské techniky našich dědů, Pravčice, www.muzeum-zemedelstvi-pravcice.cz
- Naučná stezka Boří, Divoky, Kroměřížsko <http://www.csopdivoky.cz/aktivity/naucna-stezka-bori/>
- Trezor přírody v Horní Lidči, www.trezorprirody.cz
- Valašské muzeum Rožnov p. R., Valašský rok, www.vmp.cz
- Zvonice Soláň, <https://www.zvonice.eu/>
- 14I15 Baťův institut Zlín, www.14-15.cz

LÍŠKA

Zlínský kraj
Kraj bez hranic

Rozesílka LÍSKY 9/2023

strana 21

CÍLE UDRŽITELNÉHO ROZVOJE

Kdo ušil naše tričko? Kdo vypěstoval kávu, kterou pijeme? Kdo nakupuje české zbraně? Kdo prodává v obchodu dole na rohu? Kam mizí naše odpady? Kdy vás naposledy požádal na ulici někdo o peníze? Proč se potýkáme s čím dál tím většími suchy a hrozivějšími povodněmi? Pokud si na tyto otázky odpovíme, zjistíme, že náš svět je propojený víc, než si myslíme.

Více než kdy dřív tak platí citát Johna Donneho, který již v roce 1624 pronesl, že "Žádný člověk není ostrov sám pro sebe". Z toho pro nás vyplývají nejen nové příležitosti, ale i výzvy.

Proto se téměř všechny státy světa, zástupci občanské společnosti, podnikatelské sféry, akademické obce i občané ze všech kontinentů rozhodli najít cestu jak těmto výzvám, jež souvisejí s rozvojem našeho světa, společně čelit.

Výsledkem této snahy jsou Cíle udržitelného rozvoje. Jedná se o dokument schválený členskými státy OSN.

Jednotlivé cíle naznačují oblasti a ukazují směry, kterými bychom se měli v následujících 15 letech vydat, pokud chceme přispět k rozvoji, který nebude probíhat na úkor společnosti ani přírody. Takovému rozvoji, který naplní potřeby současné generace bez toho, aniž by ohrozil životní podmínky generací dalších. Dokument obsahuje 17 cílů, kterých by mělo být dosaženo do roku 2030.

Konkrétní seznam všech cílů je a jejich podrobný popis naleznete v levém sloupci pod čísly jednotlivých cílů a na webových stránkách Informačního centra OSN. Pod každým cílem naleznete kromě nejdůležitějších informací a zajímavostí také tematický Metodický balíček www.osn.cz/osn/hlavni-temata/sdgs/, který je určen především pedagogům pro práci s tématem ve výuce.

Cíle se věnují těmto tématům:

Globální rozvojové vzdělávání

Globální rozvojové vzdělávání je celoživotní vzdělávací proces, který vede k porozumění ekonomických, sociálních, politických, environmentálních a kulturních procesů, které čím dál více ovlivňují životy lidí v globalizovaném světě. Rozvíjí dovednosti a podporuje vytváření hodnot a postojů tak, aby lidé byli schopni a ochotni aktivně se podílet na řešení lokálních a globálních problémů. (definice dle Národní strategie)

Globální rozvojové vzdělávání směřuje k přijetí zodpovědnosti za vytváření světa, kde mají všichni lidé možnost žít důstojný život.

HLAVNÍ TÉMATA GRV:

Globalizace a vzájemná závislost jednotlivých částí světa

- ekonomická globalizace včetně světového obchodu a etického spotřebitelství,
- kulturní, sociální a politická globalizace,
- migrace ve světě,
- mezinárodní instituce

Lidská práva

- základní lidská práva,
- dětská práva a práva seniorů,
- rovné příležitosti a tolerance k jinakosti,
- demokracie a dobré vládnutí,
- rovnost mužů a žen

Globální výzvy

- odstranění chudoby a nerovnosti,
- vyšší míra vzdělanosti,
- zdraví obyvatel,
- potravinové zabezpečení,
- přístup k nezávadné/pitné vodě,
- životní prostředí a klimatické změny,
- populační růst,
- mírová řešení konfliktů,
- odstranění digitální nerovnosti

Humanitární pomoc a rozvojová spolupráce

- rozvoj, jeho pojetí a kulturní podmíněnost,
- cíle udržitelného rozvoje,
- historie, motivy, principy humanitární pomoci a rozvojové spolupráce,
- aktéři mezinárodní humanitární pomoci a rozvojové spolupráce,
- aktivity České republiky a EU v oblasti humanitární pomoci a rozvojové spolupráce

Strategie GRV a osvěty o globálních souvislostech 2018–2030 ke stažení ZDE:

<https://arpok.cz/co-delame/globalni-rozvojove-vzdelavani/>

Možnosti zapojení škol najdete zde: <https://arpok.cz/pro-pedagogy>

Doporučené odkazy, videa a publikace

Cíle udržitelného rozvoje (SDGs)

17 Cílů udržitelného rozvoje (SDGs) představují program rozvoje na následujících 15 let (2015–2030) a navazuje na úspěšnou agendu Rozvojových cílů tisíciletí (MDGs). Více podrobných informací, studijní materiály, akční manuály a mnoho dalších zdrojů na ústřední stránce OSN k SDGs 17 Goals to Transform Our World. Najdete zde i odkazy na stahování ikon, publikací i filmů k SDGs v češtině.

www.osn.cz/osn/hlavni-temata/sdgs/

Největší lekce pro svět – jak se každý můžeme zapojit?

Organizace spojených národů vyhlásila 17 cílů udržitelného rozvoje, které musíme splnit do roku 2030. To však OSN nezvládne sama a potřebuje pomoc každého z nás. Jak se zapojit?

www.osn.cz/osn/hlavni-temata/sdgs/

www.youtube.com/watch?time_continue=73&v=bFWSFJTjP9E&feature=emb_logo

Co jsou to Cíle udržitelného rozvoje? Co je to udržitelný rozvoj?

A jak může pomoci každý z nás? Informační video vzdělávacího programu Opravdový svět, Adra, o.p.s. www.youtube.com/redirect?event=video

www.adra.cz/opravdovysvet

III/2 Přírodní zahrady

- **Jak na přírodní zahradu** poradí Ekologický institut Veronica www.veronica.cz/?id=418
- **Kde jsou přírodní zahrady v Česku:** www.veronica.cz/ekomapa#k=priroda_zahrady&r=cr
- **Ukázkovou přírodní zahradu a sad najdete v Centru Veronica Hostětín,** <http://hostetin.veronica.cz/ukazkova-prirodni-zahrada-sad>
- **Ekozahrady,** <http://barevnezahrady.cz/ekozahrady/>
- **Osivo vhodné pro přírodní zahradu** nakoupíte na webu www.permaseminka.cz, nebo <https://www.permaland.cz/>
- Na webu LÍSKY najdete **odkaz Jak na školní přírodní zahradu,** www.liska-evvo.cz/doc/jak-na-skolni-prirodni-zahradu
Poradíme vám, jak na školní zahradu krok za krokem: plánování, zpracování projektu, výběr správných prvků pro přírodní zahradu, úprava, využití pro výuku i volnočasové aktivity, vč. architektonických návrhů zkušených architektů, zapojení rodičů a dalších partnerů. Poskytneme či zapůjčíme publikace a pomůcky.
- **Časopis Školní zahrada.**
Prostřednictvím webu www.skolni-zahrada.cz můžete dostávat zdarma **časopis Školní zahrada**. V tištěné verzi vychází jako příloha časopisu Bedrník. Na webu najdete mimo jiné i interaktivní **mapu školních zahrad**, kam můžete přidat i tu vaši.
- **Semínkovna – sázej, sklízej, sdílej**
Tak jako se v knihovně půjčují knihy, semínkovna nabízí osivo do vaší zahrádky. Tak jako se do knihovny knihy po přečtení vracejí, tak i při sklizni vaší zeleniny myslíte na sdílení sklizených semínek v semínkovně...
Semínkovna = osivo ke sdílení
Iniciativa vznikla v ČR v roce 2015 na podporu svobodného sdílení osiva, semenaření a přírodního zahradničení. Vzorem jí byly francouzské Les Grainotheques a americké The Seedbanks.
Semínkovny, ať už je to skříňka, košíček, krabička ap., jsou místem, kde zahradníci mohou mezi sebou bezplatně sdílet osivo ze svých zahrádek. Osivo by mělo být výhradně v „Bio“ kvalitě, tedy nemořené a z chemicky neošetřovaných rostlin. Mělo by jít o výsledek domácího semenaření. Semínka jsou nabízena bezplatně v malých dávkách pouze pro osobní spotřebu.
<https://seminkovny.com/>
V našem regionu najdete Semínkovny na <https://seminkovny.com/zlinsky-kraj/>
- **Základní škola Vsetín, Rokytnice**
Kontakt: Semínkovna, ZŠ Vsetín, Rokytnice 436, 755 01 Vsetín
e-mail: seminkovnavsetin@centrum.cz
- **Centrum Veronica Hostětín**
Kontakt: Centrum Veronica Hostětín, č.p. 86, 687 71 Hostětín
www.hostetin.veronica.cz
- **Semínkovna Zlín**
Family Point Zlín na třídě Tomáše Bati 204 (bývalá Knihovna Františka Bartoše).
www.facebook.com/groups/SeminkovnaZlin/

III/3 Zelené okénko

Zelené úřadování

Zkrácený název pro environmentálně příznivé chování institucí financovaných z veřejných prostředků, jako jsou např. obecní, městské či krajské úřady, školy, domy s pečovatelskou službou. Zahrnuje systémová opatření zaměřená zejména na provoz a chování (např. oboustranný tisk dokumentů, zatahování žaluzií na noc) a nakupování.
Více na www.veronica.cz

Zelené nakupování

Způsob nákupu či zásobování, při kterém je brán ohled na dopad vybraného zboží a služeb na životní prostředí. Vybírají se produkty, jejichž negativní dopad na životní prostředí je co nejnižší. Kritéria, která se při tom berou v úvahu, jsou například recyklovatelnost, biologická rozložitelnost, materiální a energetická náročnost výroby, zdravotní nezávadnost, transportní vzdálenost od výrobce ke spotřebiteli atd.

Více na www.veronica.cz či www.umenivybirat.cz

III/4 Místní produkty, biopotraviny

- Lískový web www.poctivevyrobene.cz
- **Regionální značky** www.regionalni-znacky.cz
- **Kam ve Zlínském kraji pro regionální výrobky – váš rozcestník pro nákupy regionálních výrobků.** Najdete zde přehled téměř 300 farmářů a výrobců ze Zlínského kraje seskupených podle jednotlivých kategorií (mléko, maso, vejce, pečivo, ovoce, zelenina, potravinové doplňky aj.), ale také seznam tradičních řemeslníků, držitelů regionálních značek.
www.vyrobkyzkraje.cz
- Informační středisko pro rozvoj Moravských Kopanic, o.p.s. se sídlem ve Starém Hrozenkově má na svém webu **Tržnici regionální ekologické produkce ekofarem a výrobců biopotravin Zlínského kraje a Hodonínska.**
REGIONÁLNÍ KATALOG BIOPOTRAVIN A EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ PRO SPOTŘEBITELE „Kam pro bio ve Zlínském kraji a na Hodonínsku“
www.iskopanice.cz
- **Mapa českých biopotravin,** <https://kde.lovime.bio/>

Systém Fairtrade a známka FAIRTRADE

Známka FAIRTRADE označuje výrobky, které splňují sociální, ekonomické a environmentální standardy nastavené mezinárodní organizací Fairtrade International. Zákazníky informuje o tom, že pěstitelé dostali za svou práci spravedlivou a stabilní výkupní cenu, která pokrývá náklady na udržitelné pěstování. Nákupem výrobků s označením FAIRTRADE tak zákazníci přispívají ke zlepšování životních podmínek drobných pěstitelů v zemích globálního Jihu (takzvaných rozvojových zemích). Kromě odpovídající výkupní ceny dostávají pěstitelé zapojení do systému Fairtrade ještě fairtradový příplatek, který mohou použít k investicím do rozvoje svých farem a svých komunit, a to na základě demokratického rozhodování členů komunity.

LÍSKA je

- členem pracovní skupiny pro **Fairtradové město Vsetín**,
- členem **Fairtrade Česko a Slovensko**,
<https://www.fairtrade-cesko.cz/#!>
- místním podporovatelem **Fairtrade**,
http://fairtradovamesta.cz/mistni_podporovatele

Fairtrade Česko a Slovensko, z.s.,

je platformou organizací občanské společnosti, které se zabývají etikou obchodu, globálním rozvojem, udržitelnou spotřebou, ochranou životního prostředí a lidských práv.

Již od roku 2004 pracujeme na zvyšování informovanosti o principech a smyslu systému Fairtrade. V České republice a na Slovensku zastupujeme globální organizaci Fairtrade International, jsme garantem vysoké kvality a důvěryhodnosti ochranné známky FAIRTRADE. Monitorujeme český a slovenský trh s fairtradovými výrobky a podporou uvědomělé spotřeby napomáháme k tomu, aby se fairtradové výrobky v co nejvyšší míře dostávaly do obchodní sítě v ČR a na Slovensku. Vedle spolupráce s obchodníky působíme také na širokou veřejnost, a to prostřednictvím aktivit, na kterých se podílíme, jako jsou kampaně Fairtradová města, Fairtradové školy nebo happening Férová snídaně.

Více na www.fairtrade-cesko.cz.

Fairtrade Česko a Slovensko přináší novinky ze světa Fairtrade

Dopady na pěstitele a situaci celkově sledujte na webových stránkách a sociálních sítích Fairtrade Česko a Slovensko
<https://fairtrade-cesko.cz/>

TŘI MOŽNOSTI PODPORY FAIRTRADE:

SPOTŘEBOU

OSVĚTOU

VZDĚLÁVÁNÍM

Podpořte s námi povědomí o systému certifikace Fairtrade

Fairtrade Česko a Slovensko, jehož je Líška členem, spustilo další kampaň na podporu zvýšení povědomí české a slovenské veřejnosti o systému certifikace Fairtrade a hodnotách, které reprezentuje: **spravedlivá odměna za práci, zákaz dětské a nucené práce, pěstování šetrné k životnímu prostředí.**

Kampaň můžete šířit a sdílet na sociálních sítích **Facebook**, **Twitter**, **YouTube**, **Instagram**. Na speciálních odkazech webových stránek **CZ** i **SK** najdete podklady. Děkujeme.

Pomáháme

LÍSKA pomáhá konkrétními počiny nebo upozorňuje na projekty a programy, které přinášejí pomoc potřebným. Vy můžete pomáhat s námi:

Korunka pomáhá

Pomáhá nemocným a opuštěným dětem především ve Zlínském kraji a nejbližším okolí, www.korunkaluhacovice.cz

Dobry anděl

Nadační fond DOBRÝ ANDĚL pomáhá rodinám s dětmi, které postihla rakovina nebo jiné závažné onemocnění, www.dobryandel.cz

Čalantika – centrum pro vzdělávání a volný čas v Bangladéši

Vzdělávací centrum pro děti a jejich rodiny žijící ve slumu v bangladéšském hlavním městě Dháka, <http://www.calantika.cz>

Člověk v tísni – Skutečná pomoc – Skutečný dárek

Pro více informací navštivte www.clovekvtisni.cz.

O pomoci v ČR se dozvíte na www.lepsiskolaprovsechny.cz

Koalice proti palmovému oleji

Nezávislá platforma organizací i jednotlivců, která usiluje o snížení celosvětové nadbytečné spotřeby palmového oleje. LÍSKA je členem. <http://www.stoppalmovemuoleji.cz/>

Chráíme mořské želvy

Nádherné tvory, žijící na Zemi více než 110 miliónů let. www.morskezelvy.cz

ZOO Zlín

www.zoozlin.eu/sponzorstvi/
<https://shop.zoozlin.eu/kategorie/2-darky>

LÍSKA, z.s.

Dolní náměstí 429
755 01 Vsetín

infoevvo@seznam.cz
www.liska-evvo.cz

Aktivity LÍSKY podporují Zlínský kraj, město Vsetín, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvo životního prostředí, SFŽP, FAIRTRADE Česko a Slovensko, TG TISK, s.r.o., Lanškroun, AVIS – elektronika, s.r.o., Vsetín, Josef Spitzer, papírnictví Stanislav Olšák, Vsetín, členové Klubu LÍSKY, dárci programu DARUJME.cz

Pokud si nepřejete informace touto cestou dostávat, nebo u vás došlo ke změně adresy, prosím, neváhejte nás kontaktovat.

Environmentální informační servis LÍSKY

- Pravidelná elektronická rozesílka, www.liska-evvo.cz/rozesilka
Rozesílku tvoří pozvánky na vzdělávací a osvětové akce, akce pro děti a mládež, informace o změnách v legislativě, o dění v oblasti EVVO a neziskového sektoru, o vyhlašovaných grantech, publikacích, pomůckách, zajímavé články, odkazy i příklady dobré praxe.
- Webové stránky, www.liska-evvo.cz
- Facebook a Instagram Lísky i osvětových kampaní.
- Knihovna, www.liska-evvo.cz/doc/knihovna
- Prodej a distribuce publikací, materiálů a pomůcek k EVVO.
- Krajský Kalendář akcí EVVO ve Zlínském kraji na www.liska-evvo.cz/akce
Přehled akcí v regionu i mimo region. Pozvánky na vaše akce, programy, besedy, výstavy, exkurze, semináře, tábory apod., stejně jako zprávy a fotografie z uskutečněných projektů a akcí ke zveřejnění můžete zasílat na adresu infoevvo@seznam.cz
- Osvětové a informační kampaně, www.liska-evvo.cz/doc/osvetove-kampane
- Aktuální nabídka vzdělávacích akcí Lísky, pozvánky a přihlášky ke stažení, www.liska-evvo.cz/doc/seminare-a-kurzy-pro-ucitele

Kancelář LÍSKY, z.s. najdete v oranžové rohové budově na Dolním náměstí 429 na Vsetíně, 1. patro (vchod z ulice Mostecká průchozí chodbou budovy PETRKLÍČ do dvora, vchodové dveře jsou ze zadní části oranžové budovy, nebo přímo dvorem kolem budovy OSSZ Vsetín, od řeky Bečvy).

Otevřeno: pondělí – čtvrtek, 8.30–15.00 hodin

Najdete zde Férový obchůdek s fairtradovými výrobky – káva, čaj, kakao, čokolády, sušenky, koření atd., ručně šité Lukášovy hračky a knihovnu s posezením.

www.liska-evvo.cz

Lísku najdete i na FACEBOOKU – přidejte se k našim tématům na stránkách:

Sdružení Líska / Jak učit POLY

Sdružení Líska / Ptáci – žijí tady s námi

Sdružení Líska / Přírodní zahrada – příroda pod našimi okny

Sdružení Líska / Stromy a my

Sdružení Líska / Poctivě vyrobené, spravedlivě zaplacené

Sdružení Líska / Poctivě vyrobené – podpora regionálních produktů ve ZK

Sdružení Líska / Cesty za poklady ve Zlínském kraji

Rozesílku připravuje a rozesílá LÍSKA, z.s. s finanční podporou Zlínského kraje.

Distribuci pro síť škol Mrkvička a MRKEV zajišťuje ALCEDO – středisko volného času a Plavecká škola Vsetín, www.alcedovsetin.cz

Inovace informačního a komunikačního servisu byla podpořena z Programu Švýcarsko-české spolupráce. Supported by a grant from Switzerland through the Swiss Contribution to the enlarged European Union.

LÍSKA

Zlínský kraj
Kraj bez hranic

Rozesílka LÍSKY 9/2023

strana 25